

Universitat Rovira i Virgili
Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia
Tarragona

GRAU D'EDUCACIÓ INFANTIL

TREBALL DE FI DE GRAU

**L'ESTIMULACIÓ DE LA CONSCIÈNCIA
FONOLÒGICA EN INFANTS DEL PRIMER CURS
DEL SEGON CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL (I3)**

Estudiant: Lara Gil Figuerola

Tutor: Eduard Masdeu Yélamos

Curs 2023-2024

Tarragona, 31 de maig de 2024

AGRAÏMENTS

M'agradaria donar les gràcies a les persones que han contribuït a la realització d'aquest Treball Final de Grau.

En primer lloc, a les professionals entrevistades per la seva disposició i compromís a compartir el seu coneixement i experiència. També als experts en la matèria que han dedicat el seu temps i esforç a validar la intervenció. La seva aportació ha estat clau per garantir l'eficàcia de la posada en pràctica.

A la tutora d'I3 del centre on he portat a terme la intervenció li agraeixo l'acollida i la facilitació a l'hora d'implementar-la. Els infants que han participat han estat la principal motivació; gràcies per la curiositat, l'entusiasme i l'aprenentatge constant.

Vull expressar el més sincer agraïment al meu tutor, Eduard Masdeu, per la guia, la paciència i la constància al llarg de la recerca. La seva dedicació i acompanyament han estat fonamentals per a la realització d'aquest treball.

Finalment, vull reconèixer a la meva família i amics el suport incondicional durant tot el procés.

L'aprenentatge és un viatge que es comparteix. Gràcies a tots aquells que han recorregut aquest camí al meu costat.

RESUM

Aquest treball aborda l'estimulació de la consciència fonològica en infants del primer curs del segon cicle d'Educació Infantil des d'un enfocament metodològic qualitatiu. Es realitzen entrevistes a professionals de l'educació que permeten dissenyar i validar una intervenció per introduir la consciència fonològica a I3. Posteriorment, s'implementa en un centre educatiu de la Conca de Barberà i s'avalua. A partir de les dades obtingudes s'elabora una guia pràctica per estimular la consciència fonològica en infants d'I3.

La consciència fonològica és la capacitat de reconèixer i manipular les unitats sonores del llenguatge, fonamental per al desenvolupament de la lectura i l'escriptura (Schuele i Boudreau, 2008). Aquesta habilitat contribueix a millorar la comprensió lectora, la precisió ortogràfica i la capacitat d'expressió oral (Bravo, 2002; Rice et al., 2022; Quiñónez i Millán, 2023).

La intervenció, titulada *Explorant sons i paraules: un viatge cap a la consciència fonològica a I3*, s'implementa amb èxit en un grup de 18 infants, obtenint resultats significatius en diversos aspectes fonològics: millora en la discriminació de sons, adequació del vocabulari, identificació de rimes i adquisició de la consciència lèxica.

Pel que fa a les conclusions, es destaca la necessitat de proporcionar als mestres orientacions pràctiques per al disseny d'intervencions en consciència fonològica. Aquestes intervencions han de basar-se en principis pedagògics sòlids, com ara l'aprenentatge sistemàtic, l'establiment d'objectius clars, un ambient estimulador ric en materials manipulatius i una avaluació contínua que permeti ajustar les activitats a les necessitats individuals de l'alumnat.

Durant el procés d'investigació, s'identifiquen diverses limitacions que poden afectar la interpretació dels resultats, principalment degut a restriccions de temps i recursos.

Quant a futures línies d'investigació, seria interessant explorar l'evolució de la consciència fonològica en nivells educatius superiors, investigar l'eficàcia d'intervencions basades en tecnologies digitals per millorar aquesta habilitat i explorar com la música pot influir en el seu aprenentatge.

Paraules clau: Consciència fonològica, Infantil 3, intervenció, estimulació del llenguatge

RESUMEN

Este trabajo aborda la estimulación de la conciencia fonológica en niños del primer curso del segundo ciclo de Educación Infantil desde un enfoque metodológico cualitativo. Se realizan entrevistas a profesionales de la educación que permiten diseñar y validar una intervención para introducir la conciencia fonológica en I3. Posteriormente, se implementa en un centro educativo de la Conca de Barberà y se evalúa. A partir de los datos obtenidos, se elabora una guía práctica para estimular la conciencia fonológica en niños de I3.

La conciencia fonológica es la capacidad de reconocer y manipular las unidades sonoras del lenguaje, fundamental para el desarrollo de la lectura y la escritura (Schuele y Boudreau, 2008). Esta habilidad contribuye a mejorar la comprensión lectora, la precisión ortográfica y la capacidad de expresión oral (Bravo, 2002; Rice et al., 2022; Quiñónez y Millán, 2023).

La intervención, titulada *Explorando sonidos y palabras: un viaje hacia la conciencia fonológica en I3*, se implementa con éxito en un grupo de 18 niños, obteniendo resultados significativos en varios aspectos fonológicos: mejora en la discriminación de sonidos, adecuación del vocabulario, identificación de rimas y adquisición de la conciencia léxica. En cuanto a las conclusiones, se destaca la necesidad de proporcionar a los maestros orientaciones prácticas para el diseño de intervenciones en conciencia fonológica. Estas intervenciones deben basarse en principios pedagógicos sólidos, como el aprendizaje sistemático, el establecimiento de objetivos claros, un ambiente estimulante rico en materiales manipulativos y una evaluación continua que permita ajustar las actividades a las necesidades individuales del alumnado.

Durante el proceso de investigación, se identifican diversas limitaciones que pueden afectar la interpretación de los resultados, principalmente debido a restricciones de tiempo y recursos.

En cuanto a futuras líneas de investigación, sería interesante explorar la evolución de la conciencia fonológica en niveles educativos superiores, investigar la eficacia de intervenciones basadas en tecnologías digitales para mejorar esta habilidad y explorar cómo la música puede influir en su aprendizaje.

Palabras clave: Conciencia fonológica, Infantil 3, intervención, estimulación del lenguaje

ABSTRACT

This study addresses the stimulation of phonological awareness in children in the first year of the second cycle of Early Childhood Education from a qualitative methodological approach. Interviews with education professionals were conducted to design and validate an intervention to introduce phonological awareness in I3. Subsequently, it was implemented and evaluated in an educational center in Conca de Barberà. Based on the obtained data, a practical guide was developed to stimulate phonological awareness in I3 children.

Phonological awareness is the ability to recognize and manipulate the sound units of language, fundamental for the development of reading and writing (Schuele i Boudreau, 2008). This skill contributes to improving reading comprehension, spelling accuracy, and oral expression capacity (Bravo, 2002; Rice et al., 2022; Quiñónez i Millán, 2023).

The intervention, titled *Exploring Sounds and Words: A Journey to Phonological Awareness in I3*, was successfully implemented in a group of 18 children, showing significant results in various phonological aspects: improved sound discrimination, vocabulary adequacy, rhyme identification, and lexical awareness acquisition.

Regarding the conclusions, the need to provide teachers with practical guidelines for designing phonological awareness interventions is emphasized. These interventions should be based on solid pedagogical principles such as systematic learning, setting clear objectives, a stimulating environment rich in manipulative materials, and continuous assessment to adjust activities to the individual needs of students.

During the research process, several limitations were identified that could affect the interpretation of the results, mainly due to time and resource constraints.

Future research lines suggest exploring the evolution of phonological awareness in higher educational levels, investigating the effectiveness of interventions based on digital technologies to improve this skill, and exploring how music can influence its learning.

Keywords: Phonological awareness, Early Childhood Education, intervention, language stimulation

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. MARC TEÒRIC	8
2.1. La consciència fonològica: definició i contribucions	8
2.2. Etapes d'adquisició	11
2.3. Tipologia de tasques i exercicis	13
2.4. L'avaluació de la consciència fonològica	15
2.5. Aplicació i intervencions	17
2.6. Estratègies per abordar les dificultats en la consciència fonològica	22
2.7. La consciència fonològica al Currículum d'Educació Infantil	23
3. MARC METODOLÒGIC	24
3.1. Supòsit de partida	24
3.2. Objectius	24
3.3. Metodologia	25
3.4. Disseny	26
3.5. Població i mostra	28
3.6. Instruments de recollida de dades	28
4. PROPOSTA PRÀCTICA D'INTERVENCIÓ EDUCATIVA	30
4.1. Fonamentació	30
4.2. Descripció i desenvolupament de la intervenció	32
4.3. Procés d'avaluació	42
5. RESULTATS	43
5.1. Entrevistes	43
5.2. Observació a l'aula en el desenvolupament de la intervenció	45
6. GUIA PRÀCTICA PER A L'ESTIMULACIÓ DE LA CONSCIÈNCIA FONOLÒGICA A I3	47
7. CONCLUSIONS I ALTRES CONSIDERACIONS	50
8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	57
9. ANNEXOS	61

ÍNDEX DE TAULES I FIGURES

TAULES

Taula 1. Principals autors/es i contribucions en l'àmbit de la consciència fonològica ordenats cronològicament.....	10
Taula 2. Indicadors de desenvolupament normal en consciència fonològica.....	12
Taula 3. Tipologia i evolució de les tasques de consciència fonològica.....	15
Taula 4. Seqüència didàctica per la intervenció de consciència fonològica.....	19
Taula 5. Estratègies d'intervenció per abordar errors freqüents en tasques de consciència fonològica.....	22
Taula 6. Planificació temporal del TFG.....	27
Taula 7. Anàlisi de categories, subcategories i unitats de significat.....	43

FIGURES

Figura 1. Elements de la consciència fonològica	9
Figura 2. Seqüència d'instrucció i intervenció en consciència fonològica	11
Figura 3. Nivells de desenvolupament de la consciència fonològica.....	13
Figura 4. Esquema de l'aplicació i intervencions de la consciència fonològica	20
Figura 5. Els tres nivells de consciència fonològica.....	21
Figura 6. Diagrama de la investigació	26
Figura 7. Esquema del instruments de recollida de dades.....	28
Figura 8. Calendari de les sessions de la intervenció	34
Figura 9. Guia pràctica per a l'estimulació de la consciència fonològica a I3	49

1. INTRODUCCIÓ

La temàtica d'aquesta investigació gira entorn a la consciència fonològica, estudiant la seva importància i els beneficis que comporta un treball sistemàtic per establir els fonaments en l'aprenentatge de la lectura.

La consciència fonològica s'inicia en el cicle d'infantil amb l'objectiu d'afavorir la capacitat per percebre, identificar i manipular els sons del llenguatge (Guillon, 2018). S'ha demostrat que la consciència fonològica proporciona la base per al reconeixement de paraules i el desenvolupament de l'ortografia (Rice et al., 2022). De manera que, entendre la relació intrínseca entre la consciència fonològica i l'aprenentatge de la lectoescriptura, és crucial per millorar les pràctiques educatives i facilitar el procés d'alfabetització (Zgonc, 2010).

Amb aquest marc de fons, el present treball pretén explorar com introduir de manera efectiva la consciència fonològica en infants d'I3. Igualment, també vol posar de manifest el paper crucial d'aquesta habilitat a través d'un enfocament pràctic i adaptat a la realitat escolar actual.

La motivació sorgeix de l'observació durant l'estada de pràctiques en dues escoles d'Educació Infantil, on s'ha detectat la manca d'un marc teòric i pràctic sòlid i la necessitat d'optimitzar les experiències d'aprenentatge dels infants en relació amb la consciència fonològica. D'altra banda, actualment el Grau d'Educació Infantil no aborda completament les necessitats formatives específiques en aquest àmbit. Aquests dos fets reforcen la necessitat d'ampliar els coneixements i proporcionar eines pràctiques per a la introducció efectiva d'aquesta habilitat.

L'estructura del treball es divideix en dues parts: el marc teòric i el marc metodològic. En el marc teòric es defineix la consciència fonològica, s'explora la seva importància en la lectura i l'escriptura, es detallen les etapes d'adquisició, les tasques per al seu desenvolupament, l'avaluació, l'aplicació, les estratègies per abordar les dificultats i el seu paper en el Currículum d'Educació Infantil. En el marc metodològic es presenten els objectius, la metodologia emprada i els instruments dissenyats per a l'assoliment dels objectius proposats. Seguidament, s'analitzen les dades obtingudes que serveixen de base per a les conclusions de la investigació, la identificació de les limitacions, i la formulació de propostes per a futures línies de recerca. Finalment, es presenten de forma estructurada les referències bibliogràfiques i els annexos, que inclouen dades i documentació complementària per facilitar una major comprensió del contingut del treball.

2. MARC TEÒRIC

El marc teòric d'aquest treball està estructurat en set apartats. En el primer apartat (2.1.), es presenten les definicions i contribucions de la consciència fonològica en el context d'aprenentatge. Seguidament, en el segon (2.2.), s'exploren les etapes d'adquisició d'aquesta habilitat. El tercer (2.3.), se centra en la tipologia de tasques i exercicis per al seu desenvolupament, mentre que el quart (2.4.), explica com s'avalua la consciència fonològica. A continuació, el cinquè apartat (2.5.) aborda la seva aplicació i intervenció. El sisè apartat (2.6.), exposa les estratègies per abordar les dificultats en l'aprenentatge de la consciència fonològica. El marc teòric es tanca amb el setè apartat (2.7.), que tracta la consciència fonològica en el Currículum d'Educació Infantil.

2.1. La consciència fonològica: definició i contribucions

Les persones utilitzen el llenguatge com a eina principal per interpretar la realitat, expressar idees i interactuar amb els altres (Signorini i Manrique, 1996). Aquest es basa fonamentalment en l'ús de les paraules, que constitueixen la base de la comunicació i la transmissió de significats (Marquez i de la OSA, 2003). En aquest context, la consciència fonològica es defineix com la percepció i comprensió de l'estructura sonora de les paraules, reconeixent els fonemes com les unitats mínimes de significat (Adams, Foorman, Lundberg i Beeler, 1998). Altres autors l'han descrit com la capacitat de reflexionar sobre el llenguatge oral (Gutiérrez i Díez, 2018) o com el coneixement racional de la interiorització cognitiva dels fonemes (Quiñónez i Millán, 2023).

Abans d'aprendre a llegir, els infants han de poder manipular els sons, abastant la comprensió de paraules parlades, la rima, les síl·labes i els fonemes (Palacios, 2008). A més a més, l'alumnat amb millor consciència fonològica, sol mostrar una major capacitat de lectura, llegint amb més facilitat i rapidesa, independentment del seu nivell socioeconòmic o vocabulari (Bravo, 2002; Quiñónez i Millán, 2023).

Aquesta habilitat està estretament vinculada a altres competències, com la consciència fonèmica i la fonètica, essencials per al procés de lectoescriptura (Johnson, 2014). La consciència fonèmica implica la comprensió que les paraules es componen de fonemes amb característiques específiques, incloent-hi la percepció, la reflexió i la manipulació d'aquests sons individuals en les paraules (Armbruster, et al., 2001).

En canvi, la fonètica és la capacitat de reconèixer la correspondència entre lletres i sons en les paraules (Rice, et al., 2022). La consciència fonològica és una habilitat oral, mentre que la fonètica implica habilitats visuals i orals. Tot i això, aquestes habilitats estan estretament relacionades (Blevins, 1997; Johnson, 2014).

El desenvolupament de la consciència fonològica és progressiu; com es mostra a la Figura 1, el procés s'inicia amb la percepció de síl·labes i evoluciona cap a la manipulació de fonemes (Villalón 2008). Per tant, l'ensenyament d'aquesta habilitat en edat primerenca és clau per al reconeixement de fonemes i grafemes (Quiñónez i Millán, 2023), i això requereix una instrucció planificada amb pràctiques graduades i metodologies adequades (Ball i Blachman, 1991).

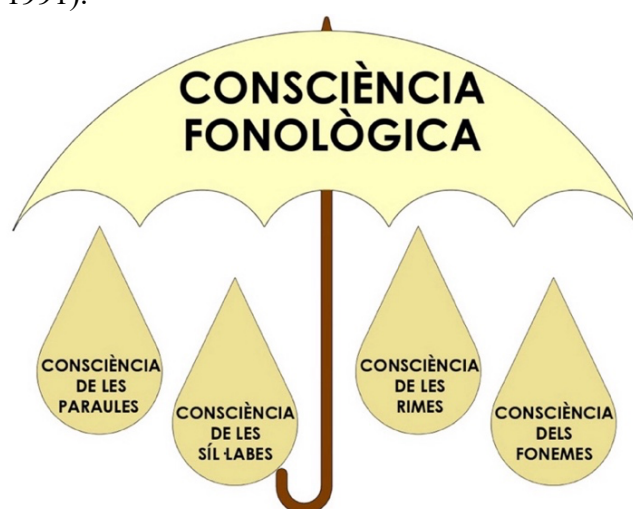

Figura 1. Elements de la consciència fonològica.
Font: Adaptat de Lane et al. (2002)

Quan els infants comencen a descodificar fonèticament, estan aprenent a relacionar els sons del llenguatge amb les lletres escrites (Guillon, 2018). Aquesta comprensió dels patrons sonors del llenguatge implica reconèixer les paraules escoltant els seus sons i associant-los amb les representacions gràfiques de les lletres corresponents (Signorini i Manrique, 1996). En altres paraules, els lectors novells estan aprenent a traduir els sons del llenguatge oral en símbols escrits, desenvolupant així les seves habilitats de lectura i escriptura (Marcel, 1980). Aquest moment és fonamental en el procés d'alfabetització i constitueix la base per a la comprensió i producció de la parla i de textos escrits (Barbosa Riccardi León et al., 2018). La consciència fonològica també es vincula amb competències prelectores com el coneixement de l'alfabet i la memòria fonològica, així com amb habilitats cognitives com la memòria de treball i la capacitat d'atenció (Barbosa Riccardi León et al., 2019), el que implica un impacte directe en el rendiment acadèmic dels estudiants (Guillon, 2018).

Després d'aprofundir en la definició de la consciència fonològica, és essencial connectar aquesta conceptualització amb les contribucions dels autors rellevants en el camp. A la Taula 1 es descriuen esquemàticament algunes de les seves aportacions més significatives.

Any	Autor/a	Contribució
1971	Charles Read	Introdueix el terme de consciència fonològica.
1971	Isabelle Liberman	Amplia el concepte de consciència fonèmica.
1980	Marcel	Evidencia que individus amb dificultats ortogràfiques presenten resultats deficients en consciència fonològica.
1988	Elaine Ball i Barbara Blachman	Demostren que l'entrenament en la segmentació de fonemes millora la preparació per a la lectura.
1996	Signorini i Manrique	Relacionen la consciència fonològica amb el desenvolupament d'habilitats metalingüístiques.
1996	Defior	Aprofundeix en els nivells de la consciència fonològica.
1998	Adams, M., Foorman, B., Lundberg, I., Beeler, T.	Suggereixen una seqüència de desenvolupament de la consciència fonològica d'unitats grans a petites.
2003	Enriqueta Garriga	Adapta un programa de consciència fonològica al català.
2002	Bravo	Destaca la importància d'aquesta habilitat per al desenvolupament cognitiu.
2003	Marquez i de la OSA	Exploren com els infants adquireixen la comprensió que les paraules estan compostes per diverses unitats de so.
2008	Schuele i Boudreau	Destaquen la importància de la intervenció individualitzada, intensiva i primerenca.
2014	Johnson	Vincula aquesta habilitat a altres competències fonamentals com la fonètica i la consciència fonèmica.
2018	Gillon	Destaca la importància de la consciència fonològica en el procés d'adquisició del llenguatge.
2018	Barbosa Riccardi León et al.	Relacionen la consciència fonològica amb altres habilitats com l'alfabet i la memòria fonològica.
2022	Rice, M. et al.	Diferencien la consciència fonèmica de tasques més àmplies de consciència fonològica.
2023	Quiñónez Olaya i Millán Correa	Subratllen que la consciència fonològica ajuda a adquirir el sistema de comunicació oral i escrit.

Taula 1. Principals autors/es i contribucions en l'àmbit de la consciència fonològica ordenats cronològicament. Font: Elaboració pròpia

2.2. Etapes d'adquisició

L'adquisició d'habilitats de consciència fonològica és un procés que comença amb tasques senzilles i progressa cap a activitats complexes i sofisticades (Share i Stanovich, 1995). Aquestes etapes poden classificar-se de la següent manera (Schuele i Boudreau, 2008):

- **Consciència fonològica simple i superficial:**

El desenvolupament de la consciència fonològica comença entre els 2 ½ i 3 anys (Torgesen, 2000). En aquesta etapa inicial, els infants demostren la capacitat de pararement a l'estructura sonora del llenguatge i d'emetre judicis sobre ella. Algunes de les tasques indicatives d'un nivell superficial de consciència fonològica són les següents:

- Dividir les paraules en síl·labes.
- Identificar i generar rimes.
- Aparellar paraules amb el mateix so inicial.

- **Consciència fonològica complexa i profunda (consciència fonèmica):**

En aquesta etapa es desenvolupa la capacitat d'identificar i manipular sons individuals o fonemes dins de les paraules. Les tasques d'aquest nivell inclouen:

- Segmentar paraules en fonemes individuals.
- Combinar fonemes individuals per a formar paraules.
- Manipular fonemes afegint, eliminant o substituint sons dins de les paraules.

Com es pot observar en la Figura 2, el desenvolupament de la consciència fonològica és progressiu. Comença en les primeres etapes de la infància i es consolida a mesura que s'adquireixen habilitats fonològiques més complexes (Schuele i Boudreau, 2008).

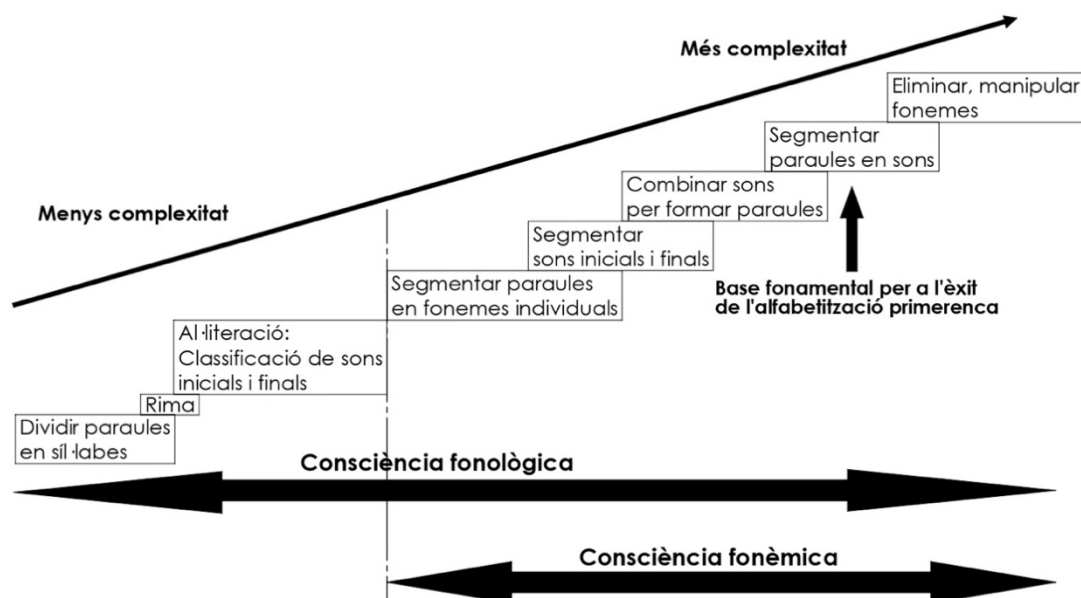

Figura 2. Seqüència d'instrucció i intervenció en consciència fonològica.
Font: Schuele i Boudreau, 2008

Per la seva banda, Garriga adapta les etapes a l'escolarització catalana i proposa els principals objectius per treballar durant els primers nivells escolars, com es mostra a la Taula 2. Una vegada que els infants han adquirit certa destresa en una etapa, poden començar a desenvolupar-la en la següent (Garriga, 2003).

Nivell escolar	Habilitats adquirides pels infants
Finals d'I3	<ul style="list-style-type: none"> - Pot parar atenció i discriminar sons. - Pot discriminar paraules dins les frases. - Pot distingir entre paraules i pseudoparaules. - Pot dir si dues paraules rimen. - Pot generar una rima senzilla a partir d'una paraula.
Finals d'I4	<ul style="list-style-type: none"> - Pot distingir entre paraules llargues i paraules curtes (pot comptar síl·labes). - Pot aïllar i manipular síl·labes inicials i finals. - Pot aïllar i pronunciar el so inicial d'una paraula. - Pot aïllar els sons en paraules de dos o tres fonemes.
Finals d'I5	<ul style="list-style-type: none"> - Pot aïllar els sons en paraules de dos, tres i quatre fonemes. - Pot manipular (afegir, suprimir, substituir) sons inicials i finals de paraules de tres i quatre fonemes.
Finals de primer de cycle inicial	<ul style="list-style-type: none"> - Pot aïllar els sons de paraules que continguin grups consonàntics inicials. - Pot separar els sons en paraules que continguin grups consonàntics inicials, finals i medials.

Taula 2. Indicadors de desenvolupament normal en consciència fonològica.
 Font: Garriga, 2003

S'ha de tenir present que hi ha diferents perspectives respecte a l'ordre en què es presenten les activitats. Alguns autors, com Schuele i Boudreau, proposen primer la síl·laba i després la rima, mentre que altres, com Garriga o Domínguez i Clemente, introdueixen la rima i posteriorment la síl·laba. En aquest context, es pot considerar que les dues habilitats es poden iniciar simultàniament o de forma intercanviable, ja que no es justifica la prioritat de l'una sobre l'altra.

Pel que fa al tipus de fonema, és recomanable començar treballant amb les vocals en posició sil·làbica abans de passar a les consonants, prioritzant les fricatives abans que les oclusives. Respecte a l'estructura sil·làbica, s'ha de treballar amb tota mena de síl·labes, posant èmfasi en aquelles que contenen grups consonàntics o sílfons: consonant + consonant + vocal (Domínguez i Clemente, 1993).

És important destacar que existeixen altres propostes de nivells de consciència fonològica, i que alguns autors utilitzen termes diferents per referir-se a ells (Domínguez i Clemente, 1993; Defior, 1996; Bravo, 2002; Palacios, 2008). No obstant això, tal com es pot apreciar a la Figura 3, en general es considera que la consciència fonològica es refereix a la capacitat de reconèixer i manipular les unitats sonores del llenguatge, des de les més grans, com la rima i la síl·laba, fins a les més petites, els fonemes (Defior, 1996).

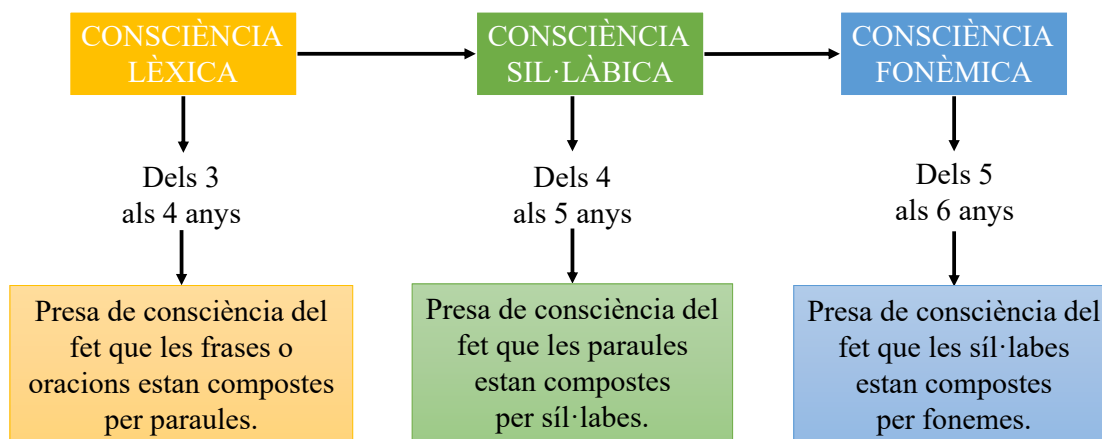

Figura 3. Nivells de desenvolupament de la consciència fonològica.

Font: Defior, 1996

En síntesi, l'adquisició de la consciència fonològica és un procés gradual. Els infants avancen de la consciència fonològica simple i superficial, com la consciència lèxica, a la consciència fonològica complexa i profunda, com la consciència fonèmica (Schuele i Boudreau, 2008; Defior, 1996).

2.3. Tipologia de tasques i exercicis

El desenvolupament de la consciència fonològica pot fomentar-se mitjançant una sèrie de tasques i exercicis dissenyats per augmentar la sensibilitat dels infants a l'estructura sonora del llenguatge (Torgesen i Mathes, 2000, Villalón, 2008; Palacios, 2008).

Les **activitats de rima** estan dissenyades per fomentar la identificació i la creació de rimes. També per a reconèixer paraules que rimin en contes, poemes o cançons.

Les **activitats de consciència de les síl·labes** se centren en afavorir la capacitat de segmentar paraules en síl·labes.

Les **activitats d'inici i rima** tenen com a objectiu que els infants identifiquin el so inicial i la rima, que és la part de la paraula que segueix al so inicial.

La **segmentació de fonemes** consisteix a descompondre les paraules en sons individuals per comprendre com els fonemes es combinen per formar paraules amb significat.

Les **activitats de combinació i segmentació** de fonemes consisteixen a combinar fonemes individuals per formar paraules i a segmentar paraules en fonemes individuals.

La **manipulació de fonemes** implica afegir, eliminar o substituir fonemes en les paraules, desenvolupant l'habilitat per jugar amb els sons i crear paraules noves.

La **discriminació de sons** té com a objectiu que els infants puguin diferenciar sons similars, millorant la seva capacitat auditiva i discriminació fonològica.

Finalment, les **activitats de combinació i eliminació de sons** permeten experimentar amb la formació de paraules combinant diferents sons, a més de comprendre que la presència o absència de determinats sons pot alterar el significat d'una paraula.

Per a una millor comprensió, la Taula 3 mostra la tipologia de tasques i la seva evolució:

Tipologia de tasques	Evolució	Exemples
Segmentar paraules en síl·labes	- Segmentar frases de paraules monosil·làbiques.	<i>El Pau és gran</i>
	- Segmentar paraules de dues síl·labes.	<i>Vermell, casa</i>
	- Segmentar paraules de més de dues síl·labes.	<i>Rentadora, melmelada</i>
Rima	- Avaluar rimes.	<i>Gat i plat rimen?</i>
	- Aparellar rimes.	<i>Aparella les rimes: gat, coet, plat, arquet</i>
	- Generar rimes.	<i>Digues una paraula que rimi amb "gat"</i>
Sons inicials i finals (paraules monosil·làbiques)	- Comparar sons inicials.	<i>Gat i plat comencen amb el mateix so?</i>
	- Emparellar sons inicials.	<i>Quina comença amb el mateix so que fum? Far, pal, col</i>
	- Comparar sons finals.	<i>Gat i plat acaben amb el mateix so?</i>
	- Emparellar sons finals.	<i>Quina acaba amb el mateix so que fum? Pa, cim, peu</i>
Segmentar sons	- Segmentar sons inicials.	<i>Quin és el primer so en mà?</i>
	- Segmentar sons finals.	<i>Quin és l'últim so de més?</i>

Tasques d'eliminació de so	- Eliminar fonemes utilitzant paraules senzilles i conegudes.	<i>Digues abella sense el so "b".</i>
	- Eliminar fonemes utilitzant fonemes inicials o finals.	<i>"Digues "par"' sense el so /p/" = "art".</i>
	- Eliminar fonemes involucrant combinacions de sons.	<i>"Digues 'platja' sense el so /j/" = "plata".</i>
Identificar i descriure els canvis de	- Utilitzar patrons de rima comuns.	<i>Identifica el so inicial que està canviant en les paraules "casa", "passa", "tassa" i</i>
Combinar sons i segmentar paraules	- Començar amb paraules senzilles i progressar cap a les més complexes.	<i>Senzilles: "gat" (g-a-t) Complexes: "granota" (g-r-a-n-o-t-a)</i>

Taula 3. Tipologia i evolució de les tasques de consciència fonològica.

Font: Schuele i Dayton, 2000

2.4. L'avaluació de la consciència fonològica

Conèixer el nivell de consciència fonològica dels alumnes és imprescindible per poder estructurar un enfocament d'ensenyament sistemàtic i adaptat a les seves necessitats i interessos (Torgesen i Mathes, 2000). L'avaluació de la consciència fonològica té com a objectiu controlar el progrés dels nens i nenes en aquesta àrea i identificar quins necessiten una atenció especialitzada (Garriga, 2003). L'avaluació ha de ser contínua i utilitzar-se per guiar la instrucció i la intervenció (Defior, 2018).

La capacitat dels infants per reconèixer i manipular els sons del llenguatge pot ser mesurada mitjançant diversos mètodes i tasques (Schuele i Boudreau, 2008) que es poden avaluar seguint pautes generals com es mostra anteriorment a la Taula 3 (Schuele i Dayton, 2000).

També es recomana l'ús d'eines d'avaluació per supervisar el progrés en cada nivell d'intervenció (Torgesen i Mathes, 2000). Algunes d'elles poden ser:

- 1. Prova de competències en consciència fonològica:** És una eina estandarditzada que avalua les habilitats de consciència fonològica com la rima, la combinació, la segmentació i la manipulació de sons. Cada tasca es presenta visualment amb imatges o paraules, i l'alumne ha de realitzar una habilitat específica. La prova inclou una rúbrica (Annex 1) i una guia de puntuació per interpretar els resultats i supervisar el progrés al llarg del temps, identificant les habilitats consolidades i les àrees de millora (Zgonc, 2010).

2. **Prova d'avaluació de les habilitats de consciència fonològica:** És una prova senzilla que dura aproximadament 30 minuts. Es recomana que no hi hagi més de 6 infants per grup (Garriga, 2003).

La prova consta de sis tests:

- I. **Identificar rimes:** aparellar paraules que rimin (Annex 2.1.).
  - II. **Comptar síl·labes:** dir el nombre de síl·labes que té una paraula i representar-ho gràficament fent marques en el paper (Annex 2.2.).
  - III. **Aparellar sons inicials:** aparellar paraules que tinguin el mateix so inicial (Annex 2.3.).
  - IV. **Comptar fonemes:** dir el nombre de fonemes que té una paraula i representar-ho gràficament fent marques en el paper (Annex 2.4.).
  - V. **Comptar la llargada de les paraules:** comparar dues paraules i decidir quina té més fonemes (Annex 2.5.).
  - VI. **Representar fonemes amb lletres:** combinar la consciència fonològica amb el coneixement de les lletres per escriure paraules, on les relacions so-grafia són directes i simples.
3. **Avaluacions informals:** Les avaluacions informals es porten a terme per obtenir informació sobre les habilitats de consciència fonològica d'una manera més flexible i individualitzada. Per exemple, l'educador/a pot fer servir una llista de control (Annex 3) per seguir el progrés d'un alumne al llarg del temps i identificar les habilitats consolidades i les àrees de millora (Zgonc, 2010).
  4. **Indicadors dinàmics de competències bàsiques en lectoescriptura primerenca:** Es tracta d'un conjunt de proves estandarditzades que avaluen les habilitats d'alfabetització primerenca, com la consciència fonològica. Inclouen tasques com la denominació de lletres i la segmentació de fonemes. Es presenta en format visual i es demana a l'infant que realitzi una tasca de consciència fonològica. Els resultats se solen puntuar a través d'una rúbrica (Zgonc, 2010).

En conclusió, l'avaluació de les habilitats fonològiques dels infants pot conduir a una millora significativa en el suport que es proporciona en l'àmbit de la lectoescriptura (National Early Literacy Panel, 2008). Els mètodes d'avaluació presentats proporcionen eines pràctiques i útils per als educadors; faciliten l'adaptació de les estratègies d'ensenyament i contribueixen al progrés dels alumnes (Torgesen i Mathes, 2000; Garriga, 2003; Schuele i Boudreau, 2008; Zgonc, 2010).

2.5. Aplicació i intervencions

La intervenció per fomentar la consciència fonològica implica que els infants participin en activitats sistemàtiques i apropiades al seu desenvolupament, així com en una instrucció explícita per estimular la seva sensibilitat envers l'estructura sonora del llenguatge (O'Connor et al., 1993). Aquesta intervenció sol estendre's en un període de 7 a 12 setmanes, amb 3 a 5 sessions per setmana i amb una durada de 15 a 30 minuts. En els casos d'alumnes amb dificultats d'aprenentatge, es dediquen 15 o 20 minuts addicionals (Zgonc, 2010).

Entre les estratègies d'intervenció per al desenvolupament de la consciència fonològica s'inclouen:

1. **Instrucció sistemàtica:** Proporcionar una instrucció estructurada i seqüencial que progressi des de tasques senzilles de nivell superficial, per exemple activitats de rima i consciència sil·làbica, fins a tasques més complexes de nivell profund, per exemple la segmentació i manipulació de fonemes (Vigil i van Kleeck, 1996).
2. **Revisió del currículum:** L'ensenyament de la consciència fonològica ha de formar part del currículum, de l'àrea de llengua, i abans de començar el programa, cal llegir-lo per familiaritzar-se amb les activitats (Torgesen i Mathes, 2000).
3. **Ensenyament individualitzat:** Adaptar la intervenció per satisfer les necessitats individuals dels infants, tenint en compte les seves dificultats i habilitats en l'aprenentatge de la consciència fonològica (Rice et al., 2022).
4. **Modelatge i pràctica:** Oferir tasques i exercicis de consciència fonològica, a més de proporcionar oportunitats perquè els nens i nenes practiquin i apliquin les seves habilitats en una varietat de contextos (Rice et al., 2022).
5. **Suport:** Proporcionar les estratègies necessàries per guiar l'aprenentatge dels infants i ajudar-los a superar els obstacles que es trobin en el procés (Moats, 2000).
6. **Integració amb activitats d'alfabetització:** Connectar les activitats de consciència fonològica amb les experiències d'alfabetització primerenca, com la lectura compartida i la narració de contes (Quiñónez i Millán, 2023).

7. **Seguiment del progrés:** Avaluar periòdicament el progrés dels infants en el desenvolupament de la consciència fonològica per identificar les àrees de suport específic (O'Connor et al., 1993).
8. **Cooperació amb altres professionals:** Col·laborar amb els professionals de la parla i llenguatge per assegurar un enfocament coordinat (Smith et al., 2001).

Per implementar aquestes estratègies, existeixen diversos recursos que poden utilitzar els/les mestres per donar suport al desenvolupament de la consciència fonològica:

1. **Activitats basades en lectoescriptura:** Incorporar jocs de rimes, contes i experiències de lectura compartida per promoure habilitats lingüístiques d'una manera atractiva i significativa (Ball i Blachman, 1988).
2. **Jocs de consciència fonològica:** Fer ús de materials manipulatius com targetes amb imatges i activitats interactives dissenyades per treballar habilitats concretes de consciència fonològica (Vigil i van Kleeck, 1996).
3. **Música i moviment:** Integrar activitats de música i moviment a través de cançons i jocs de moviment (Quiñónez i Millán, 2023).
4. **Entorn estimulador:** Crear un ambient enriquidor amb materials impresos a l'aula com etiquetes i signes per familiaritzar els infants amb les relacions entre lletres i sons i el coneixement de les paraules (Guillon, 2018).
5. **Narració de contes:** Fomentar la narració de contes i activitats de seqüenciació per desenvolupar habilitats narratives, que estan estretament vinculades al desenvolupament del llenguatge (Hindson et al., 2005).
6. **Modelatge de la pronunciació:** Els/les mestres han de parlar amb claredat i lentitud, assegurant-se de pronunciar tots els sons correctament. Això proporciona a l'alumnat un bon model a seguir (Garriga, 2003).
7. **Formació professional:** Aprofitar les oportunitats de formació professional per millorar la comprensió del desenvolupament de la consciència fonològica i les pràctiques d'instrucció basades en l'evidència (Guillon, 2018).

Preparar una sessió de consciència fonològica requereix una metodologia estructurada per facilitar la comprensió dels conceptes abstractes.

1. **Selecció del concepte:** Triar un concepte apropiat i rellevant per a les experiències i interessos dels infants, com la rima i les síl·labes (Moats, 2000).
2. **Activitats atractives:** Planificar activitats atractives adaptades als seus interessos (Quiñónez i Millán, 2023).
3. **Introducció del concepte:** Introduir el concepte utilitzant exemples i experiències concretes, com demostracions de paraules que rimin (Rice et al., 2022).
4. **Descobriments guiats:** Formular preguntes obertes que animin als infants a explorar i discutir els conceptes (Quiñónez i Millán, 2023).
5. **Aplicació del concepte:** Proporcionar oportunitats perquè els infants apliquin els conceptes en diversos contextos (Rice et al., 2022).
6. **Reflexió i revisió:** Fomentar la reflexió dels conceptes mitjançant debats i activitats interactives (Quiñónez i Millán, 2023).
7. **Ensenyament per nivells:** Oferir diferents nivells de suport basats en les necessitats dels infants (Zgonc, 2010).
8. **Avaluació:** Portar a terme observacions i converses per mesurar la comprensió dels infants i orientar les decisions pedagògiques (Torgesen i Mathes, 2000).

A continuació es proposa una taula que guia els passos per ensenyar les habilitats fonològiques als infants (Schuele i Dayton, 2000).

Tasca	Passos per resoldre-la
Rima	1. Dir les paraules en veu alta. 2. La meua boca fa el mateix al final? 3. Sonen igual al final?
Sons inicials i finals	1. Dir les paraules en veu alta. 2. Estirar i repetir el so inicial o final. 3. Separar el so inicial o final.
Combinar sons per formar paraules	1. Repetir els sons, estirant els sons continus. 2. Combinar els sons, estirant els sons continus. 3. Pronunciar la paraula amb prosòdia natural.
Segmentar paraules en sons	1. Repetir la paraula. 2. Estirar i repetir els sons. 3. Segmentar les paraules en sons, remarcant cada fonema.

Taula 4. Seqüència didàctica per la intervenció de consciència fonològica.

Font: Schuele i Dayton, 2000

A tall de resum es presenta un esquema amb les intervencions per al desenvolupament eficaç de la consciència fonològica (veure Figura 4):

Figura 4. Esquema de l'aplicació i intervencions de la consciència fonològica. Font: Elaboració pròpia

És important destacar l'existència del model de tres nivells d'intervenció de la consciència fonològica (veure Figura 5). Aquest proporciona un enfocament estructurat per donar suport als diferents estadis en funció de les necessitats dels infants (Zgonc, 2010).

Nivell 1 - Intervencions universals: Inclou intervencions dissenyades per a tots els alumnes. Implica l'ensenyament de la consciència fonològica a tota la classe durant un temps determinat, normalment integrat en el bloc diari de llengua. L'objectiu de les intervencions és proporcionar un ensenyament bàsic de la consciència fonològica a tots els infants, independentment del seu nivell de destresa actual.

Nivell 2 - Intervencions específiques: Són dirigides als alumnes que no progressen prou amb la instrucció universal. En aquest nivell es proporciona suport addicional a grups reduïts o infants que requereixen una atenció específica en l'ensenyament de la consciència fonològica. Les intervencions són més intensives i explícites; se centren a resoldre els dèficits de destreses específiques i a proporcionar retroalimentació correctiva.

Nivell 3 - Intervencions intensives: Està dissenyat per als alumnes que continuen tenint dificultats fins i tot després d'haver rebut intervencions del nivell 2. Consisteix a proporcionar un suport més intensiu i individualitzat per abordar els reptes significatius. Les intervencions poden incloure un ritme més lent, pistes addicionals, indicacions concretes i més oportunitats.

Figura 5. Els tres nivells de consciència fonològica. Font: Zgonc, 2010

En resum, la intervenció per fomentar la consciència fonològica en infants implica un enfocament sistemàtic i explícit, amb estratègies que van des de la instrucció estructurada fins a l'adaptació individualitzada. Aquesta intervenció es presenta en tres nivells: universal, específic i intensiu, per atendre les necessitats de l'alumnat. Les estratègies destaquen l'ús de recursos com activitats de lectoescriptura, jocs de consciència fonològica i música, integrats amb les pràctiques d'alfabetització. Això estableix els fonaments essencials per al desenvolupament de les habilitats de lectura i escriptura en els infants d'Educació Infantil.

2.6. Estratègies per abordar les dificultats en la consciència fonològica

Les diferències individuals en el desenvolupament de la consciència fonològica estan influïdes per factors genètics i experiències lingüístiques prèvies a l'escola (Olson et al., 1994). Quan s'intervé amb infants amb dificultats, inclosos els d'educació especial, és important abordar el seu aprenentatge i desenvolupament amb un suport individualitzat i estratègies basades en proves (Domínguez i Clemente, 1993). Algunes estratègies per abordar aquestes dificultats inclouen (Schuele i Boudreau, 2008):

- 1. Augmentar la intensitat i la concentració:** Intervenir amb un ritme més lent, més pistes i indicacions, així com pràctica i repetició addicionals.
- 2. Intervenció multisensorial:** Preparar tasques en que actuïn els diversos sentits (auditiu, visual i sinestèsic).
- 3. Intervenció individualitzada** per abordar les necessitats específiques.
- 4. Instrucció explícita:** Proporcionar una instrucció detallada que descompongui les tasques de consciència fonològica en passos concrets, oferint explicacions clares.
- 5. Tecnologia com a suport:** Integrar eines i recursos de tecnologia de la informació i la comunicació (TIC) per reforçar l'aprenentatge.
- 6. Seguiment del progrés:** Supervisar i avaluar regularment el progrés dels infants per ajustar les intervencions en funció de les seves necessitats individuals.
- 7. Reforç i estímuls positius:** Crear un ambient d'aprenentatge de suport.
- 8. Col·laboració amb professionals d'educació especial** per garantir la integració.

Per reforçar les estratègies d'intervenció i proporcionar una guia pràctica per gestionar els errors més freqüents, es presenta la Taula 5 que resumeix els procediments recomanats:

Errors més usuals	Estratègies per abordar-los
1. Error de competència: L'infant troba difícil completar la tasca.	- Presentar una tasca més senzilla. - Dividir la tasca en petits passos.
2. Error induït per la situació: L'infant troba dificultats a causa de la situació.	- Simplificar o repetir les instruccions. - Començar amb una tasca coneguda.
3. Error induït emocionalment: Es dona quan els sentiments afecten l'infant.	- Donar suport emocional i animar l'alumne a tornar-ho a intentar.

Taula 5. Estratègies d'intervenció per abordar errors freqüents en tasques de consciència fonològica. Font: Vigil i van Kleeck, 1996

2.7. La consciència fonològica al Currículum d'Educació Infantil

En el Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'Educació Infantil, s'esmenta explícitament el terme "consciència fonològica" en dues ocasions, vinculant-lo amb els principals processos d'aprenentatge dels infants. En l'Eix 2: "*Un infant que es comunica amb diferents llenguatges*", a la Competència específica 1: "*Interpretar, comprendre i expressar missatges*", es destaca la importància de la "*Discriminació auditiva i adquisició progressiva de consciència fonològica en contextos de joc i de vida quotidiana*". La segona referència es troba dins de la Competència específica 2: "*Expressar-se de manera entenedora, personal i creativa mitjançant diferents llenguatges*", en el marc del saber d'aproximació al llenguatge escrit, on es ressalta la "*Discriminació auditiva i adquisició progressiva de consciència fonològica en propostes significatives i contextos de joc*" (Decret 21/2023, de 7 de febrer).

Així doncs, la consciència fonològica és reconeguda pel currículum com un aspecte clau en el desenvolupament dels infants, destacant-ne la importància en la comunicació oral i escrita. A través de la discriminació auditiva i l'aprenentatge en contextos significatius, els infants adquireixen la capacitat de relacionar els sons amb les paraules, establint les bases de l'alfabetització i un desenvolupament lingüístic integral. L'adquisició de la consciència fonològica fomenta el pensament crític en edats primerenques, afavorint la comprensió del significat de les paraules i el pensament constructiu. També té repercussions en altres àrees, com les matemàtiques, ja que la capacitat de manipular sons està vinculada amb la descomposició de nombres i la resolució de problemes (Decret 21/2023, de 7 de febrer). És cabdal recordar que els professionals de l'educació han de treballar conjuntament per desenvolupar la consciència fonològica dels infants. Això implica identificar les seves necessitats i dissenyar estratègies per al desenvolupament tant de llengües curriculars com estrangeres (Carbonell Garcia et al., 2019).

En resum, la consciència fonològica emergeix com una habilitat crucial en l'educació catalana, amb implicacions evidents en el desenvolupament del llenguatge i les competències lectores dels estudiants (Carbonell Garcia et al., 2019).

3. MARC METODOLÒGIC

El marc metodològic d'aquest treball està estructurat en sis apartats diferenciats. En el primer apartat (3.1.), es defineix el supòsit de partida i en el segon (3.2.), els objectius de recerca. En el tercer apartat (3.3.), s'explica la metodologia que s'utilitza en el procés d'investigació. En el quart (3.4.), es detalla el disseny de la recerca, el qual inclou el diagrama de la investigació i la planificació temporal. A continuació, en el cinquè apartat (3.5.), es defineix la població i la mostra que participa en l'estudi. Finalment, en el sisè i últim apartat (3.6.), es detallen els instruments de recollida de dades que es preveuen utilitzar per a la recopilació de la informació.

3.1. Supòsit de partida

El supòsit de partida d'aquest treball és: *Com es poden integrar els darrers avenços científics sobre consciència fonològica en el disseny d'una intervenció per al primer curs d'Educació Infantil (I3)?*

Aquesta pregunta pretén explorar les estratègies i metodologies més adequades per introduir i estimular la consciència fonològica en infants d'edat primerenca, per tal de millorar les seves habilitats de lectoescriptura de manera fonamentada.

3.2. Objectius

Amb el propòsit de respondre la pregunta, aquest treball es proposa assolir els següents objectius:

- **Objectiu general:**
  1. Estudiar la introducció de la consciència fonològica en el primer curs del segon cicle d'Educació Infantil.
- **Objectius específics:**
  1. Analitzar els beneficis de la consciència fonològica en el desenvolupament dels infants.
  2. Dissenyar, implementar i avaluar una intervenció per a la introducció de la consciència fonològica.
  3. Identificar els factors que condicionen en l'aprenentatge de la consciència fonològica a l'etapa d'Infantil 3.

3.3. Metodologia

Es destaca la importància de la metodologia de la investigació educativa com a eina fonamental per a l'estudi i comprensió dels processos educatius (Bisquerra, 2009). Així doncs, es posa èmfasi en la necessitat d'aplicar mètodes rigorosos i adequats per a la recopilació i anàlisi de dades en l'àmbit educatiu. En la investigació educativa es poden identificar diversos paradigmes amb objectius, metodologies i instruments específics. Algunes de les metodologies més comunes són (Bisquerra, 2009):

- **Metodologia quantitativa:** Orientada a la recopilació de dades objectives i mesurables per a l'anàlisi estadístic.
- **Metodologia qualitativa:** Centrada en la comprensió profunda dels fenòmens educatius a través de l'observació detallada i la interpretació.
- **Metodologia mixta:** Combina elements dels paradigmes quantitatiu i qualitatiu per a obtenir una comprensió més completa dels processos educatius.

A partir d'aquí es pot inferir que la metodologia emprada es basa en un enfocament qualitatiu, evidenciat per la identificació d'elements clau mitjançant dues entrevistes i la implementació d'una intervenció que reflecteix un enfocament pràctic i aplicat a la investigació. Complementàriament, es desenvolupa una guia pràctica per a l'estimulació de la consciència fonològica a I3, proporcionant eines concretes als professionals de l'educació.

3.4. Disseny

A continuació es presenta el disseny de la recerca, el qual inclou el diagrama de la investigació i la planificació temporal. Aquesta secció proporciona una visió de com s'estructura i organitza el desenvolupament de la recerca.

- **Diagrama de la investigació**

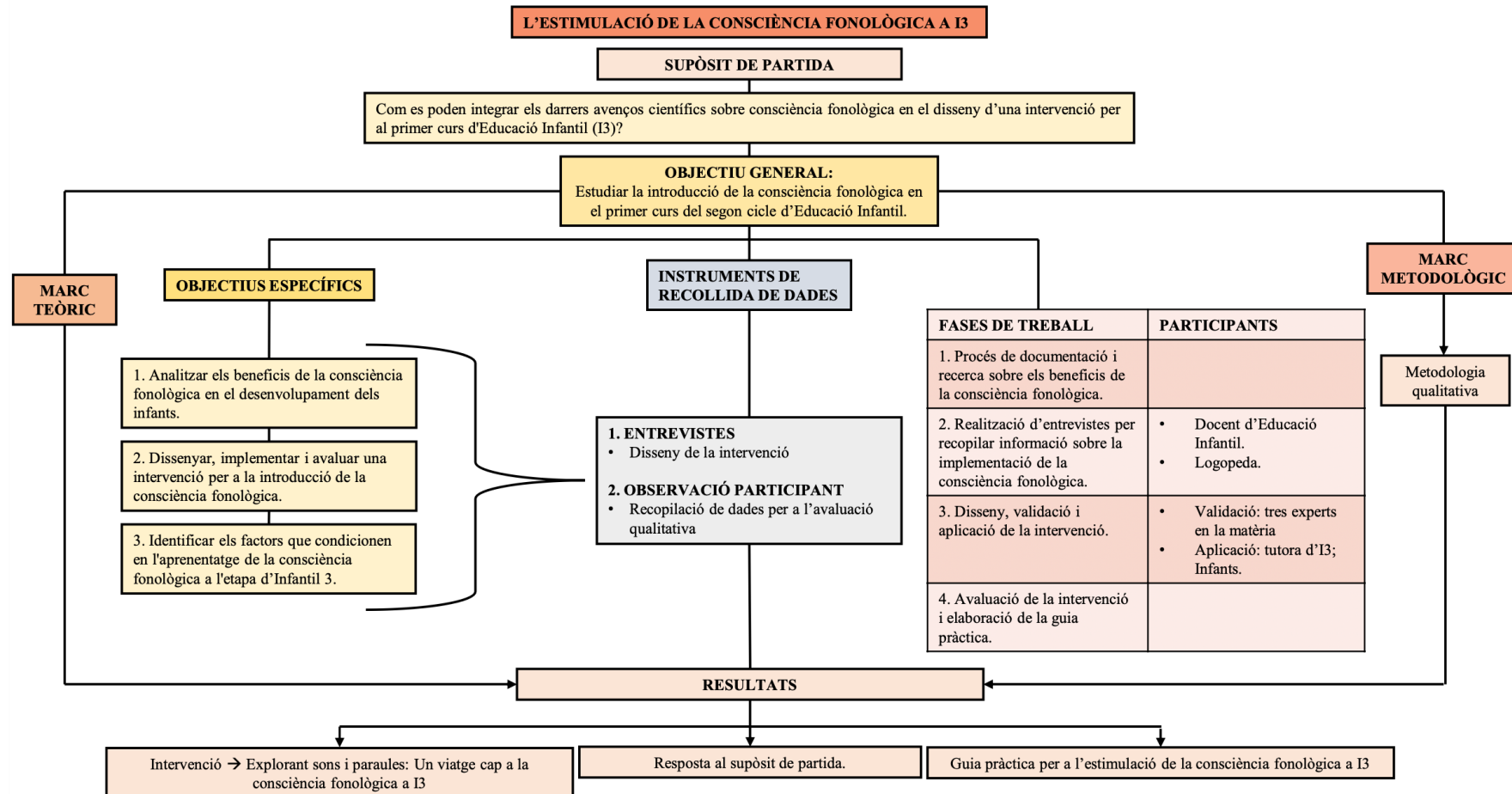

Figura 6. Diagrama de la investigació. Font: Elaboració pròpia

- **Planificació temporal**

Per tal d'assolir els objectius s'estableixen un conjunt d'accions que es duen a terme en un període de nou mesos (veure Taula 6).

ACCIONS	TEMPORALITZACIÓ								
	SETEMBRE	OCTUBRE	NOVEMBRE	DESEMBRE	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG
Elecció del tema									
Definició supòsit de partida i objectius									
Elaboració del marc teòric									
Elaboració del marc metodològic									
Disseny de les entrevistes									
Realització de les entrevistes									
Anàlisi de dades de les entrevistes									
Disseny de la intervenció									
Validació amb experts									
Aplicació de la intervenció									
Avaluació qualitativa del resultat									
Elaboració de la guia pràctica									
Redacció de les conclusions									
Elaboració del resum executiu									

Taula 6. Planificació temporal del TFG. Font: Elaboració pròpia

3.5. Població i mostra

La població d'estudi està formada per tots els centres educatius de Catalunya que ofereixen l'ensenyament d'Educació Infantil. No obstant això, donada la complexitat logística i temporal que implica investigar tots els centres educatius de Catalunya, s'ha optat per seleccionar una mostra representativa. En aquest sentit, s'ha escollit el grup d'I3 d'un centre educatiu localitzat a la província de Tarragona, concretament a la Conca de Barberà, al municipi de l'Espluga de Francolí. Aquesta elecció permet una millor accessibilitat i col·laboració amb el centre, facilitant la implementació de la intervenció.

A més del centre educatiu triat, també participen en l'estudi dues expertes del camp de l'educació: una logopeda i una docent d'Educació Infantil. La selecció d'aquests professionals s'ha dut a terme mitjançant un sistema de mostreig intencional basat en el criteri que estiguin directament implicats en l'àmbit de la lectoescriptura i puguin aportar una visió detallada i precisa gràcies a la seva experiència diària en aquest àmbit educatiu.

3.6. Instruments de recollida de dades

Els instruments de recollida de dades són fonamentals per obtenir els elements necessaris per al treball d'investigació (Bisquerra, 2009). En aquest cas, es combinen les entrevistes i l'observació participant per recopilar informació sobre la introducció de la consciència fonològica.

La Figura 7, recull en forma d'esquema els instruments de la recerca.

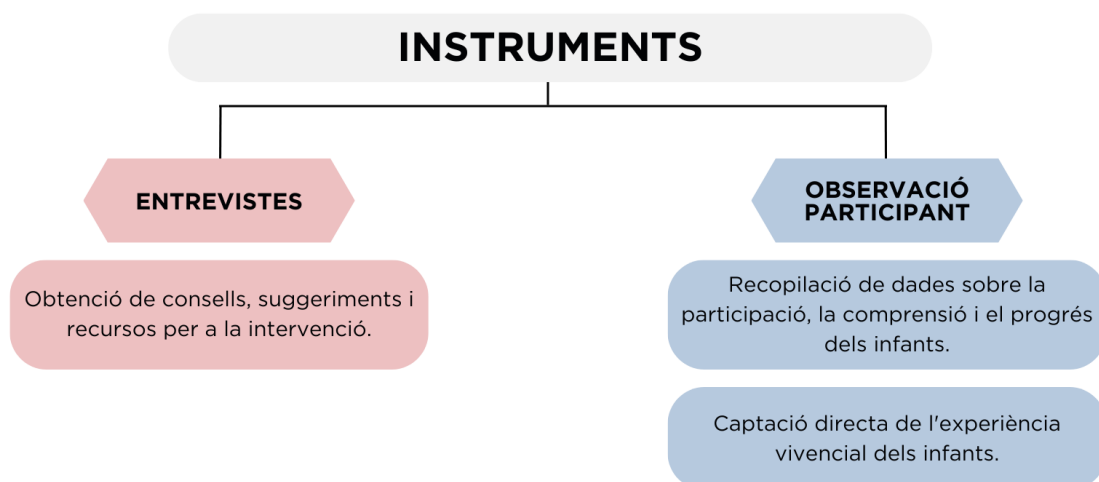

Figura 7. Esquema del instruments de recollida de dades. Font: Elaboració pròpia

- **Entrevista**

El primer instrument que es dissenya és l'entrevista. Aquesta és una tècnica de recollida de dades en la recerca educativa que consisteix en una conversa estructurada entre l'investigador i el participant, amb el propòsit d'obtenir informació rellevant sobre un tema específic (Bisquerra, 2009). En aquest context, s'opta per entrevistes semiestructurades, que ofereixen un conjunt de preguntes guia amb la flexibilitat d'explorar temes addicionals segons la direcció de la conversa (Revista de Investigació Educativa, 2015).

L'objectiu principal de les entrevistes és obtenir consells, suggeriments i recursos per a implementar estratègies de consciència fonològica, així com eines d'avaluació del progrés i orientació per abordar les necessitats educatives especials.

Pel que fa al disseny, s'han formulat sis preguntes comprensibles agrupades en quatre grups temàtics: la consciència fonològica; el llenguatge; l'avaluació i la intervenció a Educació Infantil.

Aquestes preguntes estan directament relacionades amb l'objectiu de la recerca per garantir la seva utilitat en la intervenció en consciència fonològica. A més, cal destacar que s'han validat mitjançant un procediment intern, assegurant la seva coherència i adequació al marc de la investigació.

Referent a l'aplicació de l'entrevista (Annex 4), es porten a terme les accions següents:

- El dia 5 de març s'envia un correu a la logopeda informant de la petició d'entrevista i el dia 21 de març es porta a terme la reunió de forma virtual.
- El dia 5 de març s'envia un correu a la docent d'Educació Infantil informant de la petició d'entrevista i el dia 19 de març es porta a terme la reunió presencialment.

- **Observació participant**

El segon instrument és l'observació participant en la proposta pràctica d'intervenció educativa. Aquesta observació implica la immersió de l'investigador en l'entorn d'estudi, participant activament en les activitats (Bisquerra, 2009). Per tant, es porta a terme per recopilar dades sobre la participació de l'alumnat, la seva comprensió de les activitats proposades i el seu progrés al llarg de les sessions.

L'observació participant es dissenya amb l'objectiu de captar els punts a millorar i els avenços dels infants. Es crea un pla d'observació basat en els objectius d'aprenentatge establerts i els indicadors generals a registrar. Així doncs, s'utilitza un diari de camp per

anotar les interaccions, comportaments i respostes dels infants durant les activitats. En les sessions de la intervenció, l'observador participa activament en les activitats per observar de manera més precisa i guiar els infants. Després de cada sessió, es revisa i analitza el diari de camp per identificar patrons, progressos i àrees que requereixen atenció especial, comparant les dades amb els objectius d'aprenentatge per ajustar les futures activitats i proporcionar el suport adequat als alumnes.

D'aquesta manera, s'obtenen dades que reflecteixen l'experiència vivencial dels infants i ajuden a comprendre a fons com es desenvolupa el procés d'adquisició de la consciència fonològica en el context educatiu específic en el qual s'està treballant.

4. PROPOSTA PRÀCTICA D'INTERVENCIÓ EDUCATIVA

En aquest capítol, es presenta la proposta pràctica d'intervenció educativa, la qual ha estat dissenyada de manera completa i contextualitzada, prenent en consideració diverses fonts d'informació. Seguidament, es descriu i desenvolupa la intervenció de consciència fonològica i es detalla el procés d'avaluació seguit.

4.1. Fonamentació

La intervenció de consciència fonològica s'ha dissenyat tenint en compte diversos factors.

En primer lloc, el marc teòric ha proporcionat les bases conceptuals i metodològiques necessàries per a la planificació i implementació de les activitats i estratègies de consciència fonològica. S'han tingut en compte diversos criteris per a la implementació pràctica, incloent un enfocament sistemàtic en la instrucció amb sessions de curta durada durant tres setmanes (Zgonc, 2010; Vigil i Van Kleeck, 1996). D'altra banda, la seqüència d'activitats s'adapta al nivell maduratiu dels infants, progressant des de les activitats més senzilles cap a les més complexes (Shuele i Bourdeau, 2008). Aquesta progressió inclou jocs d'escolta (Garriga, 2003), activitats de rima i consciència lèxica, abordant tant el nivell fonètic com el nivell lèxic (Defior, 1996). A més dels criteris mencionats, també s'ha considerat que les activitats fomentin un entorn estimulants amb materials manipulatius i visuals, que combinen lectoescriptura, música i moviment (Blachman, 1988; Hidson et al., 2005; Guillon, 2018; Quiñónez i Millán, 2023).

En segon lloc, les entrevistes a dues persones expertes en el camp han aportat una visió enriquidora sobre les estratègies i metodologies més efectives per al desenvolupament d'aquesta habilitat en infants d'Educació Infantil.

En tercer lloc, s'ha incorporat la pròpia experiència adquirida durant les pràctiques realitzades. Aquestes pràctiques han permès observar directament les necessitats i dificultats dels infants en l'adquisició de la consciència fonològica, així com experimentar amb diferents metodologies i materials didàctics. L'experiència ha facilitat la identificació d'estratègies per captar l'interès de l'alumnat, adaptar les activitats al seu nivell de desenvolupament i comprendre més profundament la dinàmica de l'aula.

Altrament, les propostes de treball s'ajusten als principis del currículum d'educació infantil, que inclouen la globalització per fomentar el desenvolupament integral de les capacitats cognitives, afectives, motrius i socials dels infants. Així doncs, es promou l'aprenentatge significatiu connectant els coneixements previs amb els nous conceptes fonològics mitjançant una metodologia activa i lúdica que utilitza el joc com a eina d'aprenentatge (Decret 21/2023, de 7 de febrer).

A banda de la fonamentació, un cop s'ha dissenyat la intervenció, s'ha dut a terme un procés de validació amb la participació de tres persones expertes: dos filòlegs de llengua catalana i una mestra d'educació infantil amb una àmplia experiència. Aquest procediment ha constituït una etapa fonamental per assegurar la qualitat de la intervenció. Mitjançant la validació s'ha avaluat la comprensió, la pertinença i la importància de les activitats proposades. A partir dels resultats obtinguts en aquesta fase, s'han realitzat ajustaments i modificacions en aquells apartats que no han assolit la puntuació necessària. El procés de millora contínua ha contribuït a perfeccionar la intervenció per garantir la seva efectivitat i adaptació als objectius i necessitats del context educatiu i dels infants destinataris.

4.2. Descripció i desenvolupament de la intervenció

Títol	Explorant sons i paraules: Un viatge cap a la consciència fonològica a I3
Nivell educatiu	Infantil 3

L'**escola** on es porta a terme la intervenció se situa a l'Espluga de Francolí, i és un centre educatiu concertat. La seva metodologia es caracteritza per ser activa, significativa i reflexiva, amb l'objectiu de promoure el desenvolupament integral dels estudiants. A més, es valora la diversitat i es respecten els ritmes educatius i capacitats de cada infant.

La intervenció de consciència fonològica es desenvolupa en l'entorn d'Educació Infantil, específicament en un grup de 18 nens i nenes amb edats compreses entre els 3 i 4 anys (I3). El grup es caracteritza per la gran curiositat i necessitat de moviment, així com per l'interès a conèixer i experimentar en l'entorn.

El **repte** que es planteja és garantir que tots els infants adquireixin les habilitats de consciència fonològica necessàries per a un òptim desenvolupament de la lectoescriptura.

Els **objectius principals** de la intervenció de consciència fonològica són:

- Reconèixer i manipular els sons del llenguatge.
- Afavorir l'escolta activa i la discriminació de sons.
- Promoure un aprenentatge significatiu i motivador mitjançant activitats lúdiques i interactives.

Cal destacar que les **competències**, els **objectius d'aprenentatge** i els **críteris d'avaluació**, així com els **sabers** del currículum, es troben detallats a l'Annex 5.1.; 5.2.; 5.3. per a una consulta més exhaustiva.

- **Metodologia**

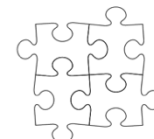
La metodologia és **interactiva i participativa**, adaptada a les característiques dels infants i als objectius específics de cada activitat.

Es promou l'**aprenentatge significatiu** a partir de les experiències dels alumnes (Ausubel, 1963), és a dir, es connecten els nous conceptes fonològics amb els coneixements previs, com el vocabulari i les experiències auditives. Es segueix una metodologia **activa i lúdica** que considera el **joc** com una eina d'aprenentatge essencial i les motivacions dels nens i nenes com a punt de partida. Quant als **materials**, són **manipulatius** i afavoreixen l'**autonomia** en el procés d'aprenentatge. Així doncs, la intervenció busca proporcionar una experiència d'aprenentatge integral, que aborda **habilitats cognitives, socials i emocionals** (Erikson, 1968; Montessori, M., 1986).

Les estratègies metodològiques són:

- **Conversa i debat** per afavorir l'aprenentatge a través de la interacció. Les assemblees proporcionen un espai estructurat on els infants poden compartir experiències, interactuar i desenvolupar habilitats socials i emocionals (Minahan, J., 2019).
- **Observació i experimentació** amb elements visuals com imatges, targetes i objectes, que permeten als infants aprendre de manera concreta i manipulativa.
- **Treball en equip** a través d'activitats que fomenten la col·laboració, la resolució de problemes conjunta i l'aprenentatge cooperatiu.
- **Recursos audiovisuals** com gravacions d'àudio i música per enriquir les activitats i captar l'atenció dels infants.

- **Estructura de les sessions:** La intervenció segueix una estructura planificada en tres blocs per introduir progressivament els infants en la consciència fonològica: **jocs d'escolta** per millorar l'escolta activa i la memòria auditiva, **rima** per desenvolupar la capacitat d'identificar rimes i **consciència lèxica** per comprendre com les paraules es combinen per formar significats. Cada sessió consta de **preparació**, **contingut** i **cloenda** per facilitar la comprensió i consolidació dels coneixements adquirits. Les activitats introdueixen gradualment experiències de **nivell fonètic i lèxic**. Es menciona en cada bloc de contingut les habilitats específiques treballades.

- **Agrupaments:** Les activitats es desenvolupen tant en gran grup com en petits grups per fomentar la participació conjunta i promoure la col·laboració entre els infants.

- **Espai:** La intervenció es desenvolupa a l'aula d'I3 com a espai de **descoberta i aprenentatge**.

Les zones que es fan servir són:

- Una **àrea d'assemblea** per a lectures, explicacions sobre conceptes fonològics, debats i presentacions d'activitats.
  - **Taules** per al treball en petit grup amb l'objectiu de crear un entorn propici per a la concentració i la col·laboració entre els alumnes.
  - El **terra** de l'aula per interactuar amb el material de forma més còmoda.
  - Una **zona d'activitats amb moviment** destinada a les dinàmiques que requereixen interacció física.
- **Recursos personals:** Els recursos personals per a aquesta intervenció inclouen:
    - La **tutora** de l'aula, que proporciona suport general a l'alumnat durant les activitats.
    - L'**estudiant**, que és responsable de l'explicació i la realització de les activitats, així com de l'organització de l'espai i dels materials. També és l'encarregada de l'avaluació de les activitats i del progrés dels infants, així com de l'avaluació general de la intervenció.

- **Calendari de les sessions:** Les sessions estan planificades per al **tercer trimestre** del curs. Aquesta programació garanteix que els alumnes d'I3 estiguin adaptats a l'entorn escolar i preparats, tant emocionalment com evolutivament, per participar activament en les activitats. Les sessions es duen a terme **dos o tres cops per setmana**, segons el contingut, durant un total de **tres setmanes** (veure Figura 8). Les activitats estan dissenyades per ser breus, amb una durada aproximada de **mitja hora** per sessió.

- **Atenció a la diversitat:** Totes les activitats estan dissenyades considerant els diferents nivells i necessitats dels infants. Els materials i els agrupaments fomenten la col·laboració i l'ajuda mútua. A més, s'han establert mesures i suports universals i addicionals per assegurar la inclusió de tots els infants en el procés d'aprenentatge (Annex 5.5.).

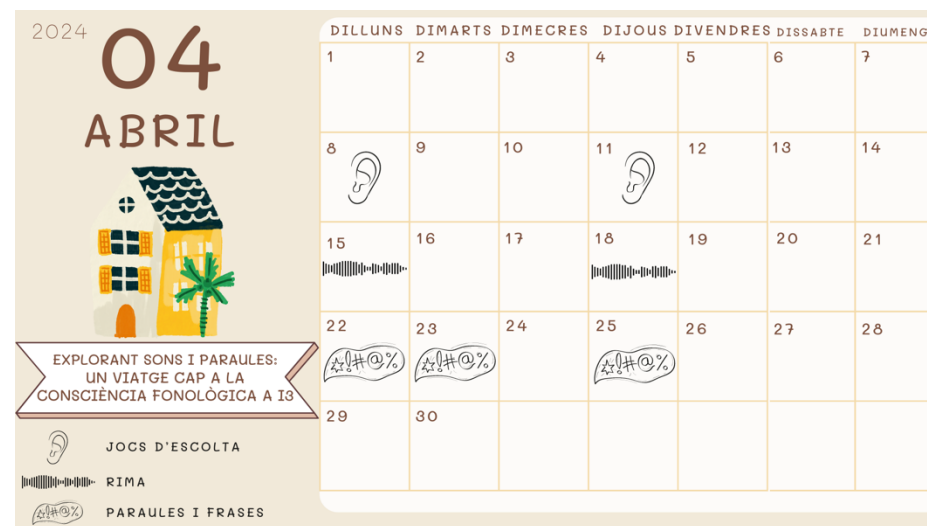

Figura 8. Calendari de les sessions de la intervenció.

Font: Elaboració pròpia

PROPOSTES D'APRENENTATGE

PRIMERA SESSIÓ			
	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	
PREPARACIÓ	1. Presentació del programa “Explorant sons i paraules”: La sessió s'inicia amb la benvinguda al programa. Es proporciona una visió general de l'experiència que els espera i s'anima als infants a començar amb il·lusió.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Introduir la consciència fonològica. ○ Presentar els objectius i les activitats del programa. 	
CONTINGUT: Jocs d'escolta, nivell fonètic	2. Una aventura auditiva amb el Patufet: S'involucra als infants en la narració d'un conte interactiu en què han de reaccionar de manera específica a paraules determinades. S'ha triat el conte del Patufet, ja que és conegut i la repetició de la cançó ajuda a anticipar els esdeveniments i participar activament. Per exemple, quan es digui la paraula 'moneda' els infants hauran de tocar-se el cap.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Promoure la participació interactiva. ○ Reaccionar a paraules específiques. ○ Comprendre i seguir instruccions. 	
CLOENDA: Nivell lèxic	3. Sona o no sona?: Es presenta un conjunt d'objectes de diferents materials en un cistell. Es planteja una discussió sobre si sonaran o no quan es deixin caure a terra. Després, es classifiquen segons si sonen o no en dues cistelles i amb pictogrames que representen el soroll i el silenci. Finalment, es comprova experimentalment les hipòtesis plantejades.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Observar les característiques dels objectes. ○ Comprendre els conceptes de soroll i silenci. 	
ACTIVITATS	MATERIALS (Annex 6)	TEMPORITZACIÓ: Sessió de 35 minuts:	AGRUPAMENTS
1. Presentació del programa “Explorant sons i paraules”		5 minuts	Gran grup
2. Una aventura auditiva amb el Patufet		10 minuts	Gran grup
3. Sona o no sona?	<ul style="list-style-type: none"> • Materials que sonin: xapa, nou, campana, claus, etc. • Materials que no sonin: boleta de cotó, ploma, goma d'esborrar, peluix, etc. • Dos cistells petits. • Pictogrames que representin el so i el silenci. 	20 minuts	Gran grup

SEGONA SESSIÓ			
	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	
PREPARACIÓ	1. Quin animal soc?: Es presenten imatges amb endevinalles, i quan donen la resposta correcta, es revela la imatge de l'animal corresponent. La mestra pot donar pistes i augmentar progressivament la dificultat de les endevinalles.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Desenvolupar la capacitat d'escolta. ○ Resoldre problemes mitjançant la deducció de les respostes. 	
CONTINGUT: Jocs d'escolta, nivell fonètic	2. Bingo sonor: Es proporciona una graella amb diverses imatges d'elements sonors com animals, instruments i transports. Seguidament, amb l'ajuda d'un reproductor d'àudio, s'emeten els sons relatius a les imatges de la graella. Els infants han de relacionar cada so amb la imatge corresponent i col·locar una petita peça de fusta a la casella que coincideixi amb la imatge.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Identificar i relacionar els sons amb les imatges corresponents. ○ Estimular la concentració auditiva i la discriminació de sons. 	
CLOENDA	3. Anem a comprar!: Es planteja iniciar una frase i anar-hi afegint elements a mesura que es repeteix. Per exemple, es comença amb una frase com "Anem a comprar i comprem... iogurt", i després cada infant afegeix un nou element seguint l'ordre establert.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Afavorir la memòria auditiva a través de la repetició de seqüències de paraules. ○ Fomentar la capacitat de reproduir seqüències. 	
ACTIVITATS	MATERIALS (Annex 6)	TEMPORITZACIÓ: Sessió de 40 minuts	AGRUPAMENTS
1. Quin animal soc?	<ul style="list-style-type: none"> • Imatges amb les endevinalles i els animals corresponents a les respostes. 	10 minuts	Gran grup
2. Bingo sonor	<ul style="list-style-type: none"> • Graelles d'objectes i animals que sonen. • Peces de fusta per marcar les imatges a la graella. • Reproductor d'àudio. 	20 minuts	Individual
3. Anem a comprar!		10 minuts	Gran grup

TERCERA SESSIÓ			
	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	
PREPARACIÓ	1. Rimes i melodies: Es presenta el conte "M'adormo dins la sabata", que combina música, lectura i il·lustracions per crear una experiència completa i estimulant. La temàtica és senzilla per desenvolupar el llenguatge i el ritme. A més, la melodia es repeteix perquè els infants memoritzin els continguts amb facilitat.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Participar durant la narració del conte. ○ Afavorir la musicalitat i el ritme de la història. ○ Identificar i apreciar les rimes. 	
CONTINGUT: Rima, nivell lèxic	2. Descubrim les rimes a través d'imatges: La mestra presenta el material a través de bosses de colors amb imatges que rimen entre elles. Els infants observen, escolten i participen en la identificació dels patrons sonors.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Estimular les habilitats visuals i de discriminació auditiva. ○ Interactuar en el reconeixement de patrons sonors. 	
CLOENDA Nivell lèxic	3. Rimes en fil i pinça: Es demana als infants que identifiquin les rimes presentades anteriorment i classifiquin les imatges segons les similituds sonores. En primer lloc, la mestra mostra un exemple. Després, s'anima als infants a treballar en equip per identificar la imatge que no pertany al grup. Per exemple, amb les imatges de maduixa, bruixa i barret, han de seleccionar les dues que rimen i deixar de banda la que no ho fa. En cada grup, no hi ha més de tres imatges: dues que rimen i una que no.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Identificar patrons de rima mitjançant l'associació d'imatges amb sons similars. ○ Classificar les imatges segons les seves similituds sonores. ○ Identificar i diferenciar si les paraules rimen o no. 	
ACTIVITATS	MATERIALS (Annex 6)	TEMPORITZACIÓ: Sessió de 35 minuts	AGRUPAMENTS
1. Rimes i melodies	Conte "M'adormo dins la sabata", col·lecció La cirera	10 minuts	Gran grup
2. Descubrim les rimes a través d'imatges	Imatges que representen rimes. Bosses de colors per agrupar les imatges.	10 minuts	Gran grup
3. Rimes en fil i pinça	Imatges de les rimes. Fil i pinces d'estendre roba.	15 minuts	Petits grups

QUARTA SESSIÓ			
	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	
PREPARACIÓ	1. Un conte rimat per Sant Jordi: Aprofitant l'arribada de la diada de Sant Jordi, es presenta el conte "Sant Jordi, la princesa i el drac", amb frases rimades i boniques imatges per crear una experiència enriquidora. Les il·lustracions del conte estimulen l'expressió verbal i, per tant, fomenten la capacitat de construir frases.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Estimular l'escolta activa i la comprensió del contingut del conte. ○ Desenvolupar el llenguatge a través de frases rimades. ○ Proporcionar una experiència literària significativa. 	
CONTINGUT: Rima, nivell fonètic	2. Troba la rima!: En gran grup, els infants han d'omplir el final de tres frases incompletes utilitzant imatges que representen rimes. Per exemple, mostrant una fotografia d'un gat saltant, la mestra diu: "Salta amb un peu i compta fins a...". Després, els infants han de triar entre tres imatges i col·locar una peça de fusta a la paraula que rima.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Identificar les rimes de manera autònoma. ○ Associar imatges i paraules que rimen. ○ Prendre decisions de forma conjunta. 	
CLOENDA Nivell fonètic	3. El pont de la rima: Els infants passen per sota d'un "pont" format pels braços de dos companys mentre es canta la cançó "Olles, olles". Quan un infant està sota el pont, ha de respondre si les paraules que li diu la mestra rimen o no. Per exemple, després de la cançó, la mestra menciona "gall" i "cavall", i l'infant ha de decidir si rimen o no. Si l'alumne encerta i diu que rimen, el deixem passar. En cas contrari, entre tots li expliquem que no rimen i l'infant és "tancat" amb una abraçada.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Identificar i diferenciar si dues paraules rimen o no. 	
ACTIVITATS	MATERIALS (Annex 6)	TEMPORITZACIÓ: Sessió de 35 minuts	AGRUPAMENTS
1. Un conte rimat per Sant Jordi	<ul style="list-style-type: none"> • Llibre "Sant Jordi, la princesa i el drac" de Marc Donat. 	<ul style="list-style-type: none"> • 15 minuts 	<ul style="list-style-type: none"> • Gran grup
2. Troba la rima!	<ul style="list-style-type: none"> • Imatges que representen les rimes. • Peces de fusta. 	<ul style="list-style-type: none"> • 10 minuts 	<ul style="list-style-type: none"> • Gran grup
3. El pont de la rima		<ul style="list-style-type: none"> • 10 minuts 	<ul style="list-style-type: none"> • Gran grup

CINQUENA SESSIÓ			
	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	
PREPARACIÓ	1. Caixeta melòdica: Es presenta la "Caixeta melòdica" amb imatges de diverses cançons rimades i jocs de mans. Els infants es col·loquen en rotllana i canten la cançó "Una plata d'enciam" per triar qui obrirà la capseta i traurà una imatge. Després, es canta la cançó o el joc de mans dues vegades: la primera per aprendre-la i la segona per cantar-la tots junts. Es recomana que la caixeta es mantingui a l'aula perquè l'alumnat pugui utilitzar-la de forma autònoma, ja sigui individualment o en petits grups, en diferents moments del dia.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Millorar la sensibilitat auditiva reconeixent patrons sonors. ○ Integrar la consciència fonològica amb cançons rimades i jocs de mans. 	
CONTINGUT: Consciència lèxica	2. Explorem les frases: Els infants investiguen com es construeixen les frases utilitzant imatges. La mestra dona exemples senzills per entendre què és una frase. Després, es proporciona un recull d'imatges que representen vocabulari proper als infants, incloent-hi subjectes (animals, persones, objectes), accions (corre, canta) i qualitats (grandària, color). Per acabar, en rotllana, s'anima als infants a ser creatius i a crear frases amb les imatges.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Introduir el concepte de frase de manera visual i manipulativa. ○ Estimular la creativitat en la construcció de frases simples. 	
CLOENDA Nivell lèxic	3. El tren de les paraules: Els infants col·laboren per crear frases senzilles. Per exemple, una frase podria ser: "El gat dorm", amb imatges que mostren un gat i l'acció de dormir. Cada paraula es representa amb rectangles de cartó per visualitzar millor la construcció de les frases.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Comprendre que les frases estan compostes per cadenes de paraules. 	
ACTIVITATS	MATERIALS (Annex 6)	TEMPORITZACIÓ: Sessió de 35 minuts	AGRUPAMENTS
1. Caixeta melòdica	<ul style="list-style-type: none"> • Caixeta decorada. • Imatges que representen cançons rimades i jocs de mans. 	• 10 minuts	• Gran grup
2. Explorem les frases	<ul style="list-style-type: none"> • Imatges que representen vocabulari. 	• 10 minuts	• Gran grup
3. El tren de les paraules	<ul style="list-style-type: none"> • Imatges d'accions. • Rectangles de cartó. 	• 15 minuts	• Petits grups

SISENA SESSIÓ			
	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	
PREPARACIÓ	1. Caixeta melòdica: En aquesta sessió, es torna a presentar la caixeta per seguir aprenent noves cançons rimades i jocs de mans.	○ Millorar la sensibilitat auditiva reconeixent patrons sonors.	
CONTINGUT: Consciència lèxica	2. Compta i pica: Utilitzant imatges que representen vocabulari, els infants compten i piquen de mans les paraules de frases senzilles. Després, col·loquen al costat la representació escrita del número. Aquesta activitat es facilita mitjançant l'ús de cartons que ajuden en el procés de comptatge. Per exemple, amb la frase " <i>La nena canta</i> ", els infants piquen cada paraula i posen el nombre 2, atès que, a l3, els articles s'integren amb el subjecte per facilitar la comprensió.	○ Entendre que les frases estan formades per una seqüència de paraules. ○ Practicar les habilitats de comptar i reconèixer nombres.	
CLOENDA	3. Ritme amb so i moviment: En rotllana i de peu, un dels infants inicia l'activitat generant un so acompanyat d'un moviment. Seguidament, cada nen o nena repeteix el so i el moviment inicials i afegeix un de propi. Així es crea una seqüència de sons i moviments. La combinació de so i moviment ajuda a retenir millor la informació.	○ Estimular la memòria auditiva. ○ Fomentar la coordinació motriu. ○ Crear una seqüència de sons i moviments.	
ACTIVITATS	MATERIALS (Annex 6)	TEMPORITZACIÓ: Sessió de 35 minuts	AGRUPAMENTS
1. Caixeta melòdica	<ul style="list-style-type: none"> • Caixeta decorada de manera atractiva. • Imatges que representen cançons rimades i jocs de mans. 	• 10 minuts	• Gran grup
2. Compta i pica	<ul style="list-style-type: none"> • Rectangles de cartó. • Imatges que representen vocabulari. • Representació gràfica dels números. 	• 20 minuts	• Petits grups
3. Ritme amb so i moviment		• 5 minuts	• Gran grup

SETENA SESSIÓ			
	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	
PREPARACIÓ	1. Aprenem la dita de la flor de l'ametller: Aprofitant l'arribada de la primavera, es presenta la dita de la flor de l'ametller. L'experiència s'acompanya amb objectes visuals per captar l'atenció dels infants: diverses imatges de la flor, l'arbre i el fruit. Posant èmfasi en el ritme i la rima, es recita primer la dita, que els infants repeteixen dues vegades mentre observen les imatges corresponents.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Millorar l'atenció auditiva amb el ritme i la rima de la dita. ○ Fomentar la concentració amb objectes visuals i representatius. 	
CONTINGUT: Consciència lèxica	2. Compta i pica: En aquesta activitat, els infants continuen practicant la comptabilitat de les paraules a partir de frases senzilles.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Comptar i reconèixer nombres. ○ Relacionar la paraula oral amb l'aplaudiment per marcar el ritme. 	
CLOENDA Nivell lèxic	3. El joc del silenci: Es presenta una targeta que indica "silenci", i s'amaga una de les imatges de l'oració. La mestra fa el gest de silenci i pronuncia només una part de la frase en veu alta. Els infants han de determinar quina paraula s'ha omès en la frase presentada.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Identificar la paraula omesa per entendre l'estructura de la frase. 	
ACTIVITATS	MATERIALS (Annex 6)	TEMPORITZACIÓ: Sessió de 35 minuts	AGRUPAMENTS
1. Aprenem la dita de la flor de l'ametller	<ul style="list-style-type: none"> • Targeta amb la dita de l'ametller de Joan Amades: "<i>Sota la finestra hi ha l'ametller, que fa la flor blanca i rosa color de paper.</i>" • Imatges de l'arbre i la flor de l'ametller. • Mostra real de la planta amb flors. 	<ul style="list-style-type: none"> • 10 minuts 	<ul style="list-style-type: none"> • Gran grup
2. Compta i pica	<ul style="list-style-type: none"> • Rectangles de cartó. • Imatges que representen vocabulari. • Representació gràfica dels números. 	<ul style="list-style-type: none"> • 15 minuts 	<ul style="list-style-type: none"> • Petits grups
3. El joc del silenci	<ul style="list-style-type: none"> • Imatges que representen vocabulari. • Targetes amb el símbol de silenci. 	<ul style="list-style-type: none"> • 10 minuts 	<ul style="list-style-type: none"> • Petits grups

4.3. Procés d'avaluació

El procés d'avaluació consisteix en l'observació i anàlisi continu del progrés del grup classe al llarg de les sessions. Tenint en compte les limitacions de recursos i temps, l'avaluació es porta a terme de manera global, prenent en consideració l'evolució i els resultats del grup en conjunt.

Els instruments d'avaluació seleccionats per a aquesta intervenció inclouen:

- **Observació participant:** Mitjançant aquesta observació es recull informació valuosa sobre els progressos del grup, les àrees de millora identificades i les necessitats específiques en relació amb els objectius d'aprenentatge establerts (Annex 5.4.1.).
- **Registre d'indicadors generals per sessió:** Es manté un registre dels indicadors generals observats en cada sessió, els quals serveixen com a guia per avaluar el progrés del grup en relació amb els objectius de cada activitat. També s'inclou un espai per comentaris que enriqueixen la comprensió dels resultats (Annex 5.4.2.).

En aquest sentit, l'avaluació de la intervenció se centra en la recopilació de dades qualitatives que permeten analitzar en profunditat les activitats implementades i els progressos del grup en l'adquisició de la consciència fonològica. Aquest procés es fonamenta en l'observació directa, la reflexió crítica i la interpretació dels resultats, amb l'objectiu de proporcionar una avaluació subjectiva que tingui en compte les particularitats i les necessitats específiques del grup classe (Bisquerra, 2009).

Els resultats de la intervenció s'aborden en el següent capítol.

5. RESULTATS

5.1. Entrevistes

Un cop finalitzades les entrevistes, s'analitzen mitjançant les categories i subcategories mencionades per les entrevistades (veure Taula 7). Es registra la freqüència de cada menció per determinar els temes significatius. D'aquesta manera, es facilita l'avaluació dels percentatges i s'ofereix una visió detallada de les idees emergents.

ANÀLISI DE LES CATEGORIES, SUBCATEGORIES I UNITATS DE SIGNIFICAT				
CATEGORIES		SUBCATEGORIES		UNITATS DE SIGNIFICAT
1. LENGUATGE	42%	1.1. Escolta	60%	55
		1.2. Parla	27,3%	
		1.3. Dificultats	12,7%	
2. CONSCIÈNCIA FONOLÒGICA	31,3%	1.4. Lectoescriptura	43,3%	41
		2.2. Educació Infantil	41,5%	
		2.3. Coneixement	12,2%	
3. INTERVENCIÓ A EDUCACIÓ INFANTIL	19,1%	3.1. Vocabulari	40%	25
		3.2. Música i contes	40%	
		3.3. Treball sistemàtic	20%	
4. AVALUACIÓ	7,6%	4.1. Proves	50%	9
		4.2. Observació	40%	
		4.3. Avaluació contínua	10%	

Taula 7. Anàlisi de categories, subcategories i unitats de significat.

Font: Elaboració pròpia

Llenguatge

La categoria més esmentada és el **llenguatge**, i es destaca la seva importància a través de l'**escolta** i la **parla**. La docent subratlla que "*Per aprendre una llengua l'hem d'escoltar primer i parlar-la després*" (Annex 4, p.65). Això posa en relleu l'escolta activa i la participació oral com a fonaments per al desenvolupament lingüístic. La logopeda emfatitza la necessitat que els infants practiquin una escolta activa i analítica dels sons per millorar la consciència fonològica.

Tant la mestra com la logopeda coincideixen en la vinculació entre la consciència fonològica i les **dificultats** en el desenvolupament del llenguatge. La mestra reflexiona: *"Es confonien amb les paraules, no separaven les paraules dins d'una frase. Alguna cosa estava anant malament"* (Annex 4, p.64). D'aquesta manera, expressa la preocupació sobre les dificultats observades en els alumnes i la necessitat d'intervenció. La logopeda afegeix: *"Sense un suport instruccional, el 25% dels alumnes de cycle inicial no poden assolir la consciència fonològica i, per tant, tindran problemes amb l'adquisició de la lectoescriptura"* (Annex 4, p.70). Així doncs, les dues destaquen el paper central d'aquesta competència en la prevenció i detecció de dificultats.

Consciència fonològica

La segona categoria més mencionada és la **consciència fonològica**. En primer lloc, es destaca la relació significativa entre la consciència fonològica i la **lectoescriptura**. La mestra assenyala que *"La consciència fonològica és fonamental per a la capacitat d'escriure i llegir de manera efectiva"* (Annex 4, p.65). La logopeda esmenta que *"La consciència fonològica és un prerrequisit per a l'aprenentatge de la lectoescriptura i és necessària per desenvolupar el codi alfabètic"* (Annex 4, p.70).

En segon lloc, es posa de manifest la importància d'incloure activitats que fomentin la consciència fonològica durant l'etapa d'**Educació Infantil**. La logopeda indica que *"S'ha de fer un treball acurat de la consciència fonològica durant els tres primers anys d'Educació Infantil, ja que és el període crític"* (Annex 4, p.69).

Les dues entrevistades coincideixen en la manca de **coneixement** entre els docents sobre com abordar adequadament la consciència fonològica a l'aula. Des del punt de vista de la logopeda: *"Falten estratègies i pautes clares per implementar-la"* (Annex 4, p.70).

Intervenció a Educació Infantil

La següent categoria és la **intervenció a Educació Infantil**, en la qual les professionals ofereixen diverses pautes i estratègies per a una intervenció eficaç.

Primerament, s'insisteix en el **treball sistemàtic** i estructurat. La logopeda subratlla: *"La consciència fonològica ha de ser un treball sistemàtic. Això implica ensenyar-la gairebé cada dia, en sessions de grup reduït d'uns vint minuts"* (Annex 4, p.71).

Altrament, es recalca l'enriquiment del **vocabulari** dels alumnes. Segons la mestra *"El vocabulari és fonamental. És l'entrebanc més freqüent. Si falla el vocabulari, no es pot fer res més, no es pot avançar"* (Annex 4, p.68).

També s'incideix en el paper de la **música**, especialment a través del **cant** i la narració de **contes** com a recursos pedagògics. La mestra dona importància al cant i als jocs tradicionals, mentre que la logopeda destaca que cantar cançons és clau per a l'aprenentatge de la prosòdia, l'entonació i el ritme. Això posa de manifest la diversitat d'estratègies per fomentar el desenvolupament del llenguatge en l'etapa d'infantil.

Avaluació

La darrera categoria abordada és l'**avaluació**. L'**observació** directa és un element essencial per avaluar el progrés dels alumnes. La mestra considera que: *"Una bona estratègia d'avaluació és estar present. Si estàs present a l'aula, pots avaluar eficaçment. Estar present significa observar"* (Annex 4, p.66).

Quant a l'ús de **proves** com a mètode d'avaluació, hi ha opinions divergents. La mestra prefereix evitar les proves estàndard per no etiquetar els alumnes i opta per avaluar-los a través de propostes ja presents a l'aula. Expressa: *"Em proposo avaluar els infants que passen per una activitat concreta en una setmana o quinze dies"* (Annex 4, p.67). En canvi, la logopeda argumenta a favor de l'ús de proves a través d'indicadors concrets al final de cada curs per obtenir una orientació més precisa.

Tot i les diferències, les dues coincideixen en la importància de l'**avaluació contínua** com a eina per seguir el progrés dels infants. La logopeda afegeix: *"L'avaluació de la consciència fonològica ha de ser contínua i s'inicia a I3"* (Annex 4, p.71).

5.2. Observació a l'aula en el desenvolupament de la intervenció

Els resultats de la intervenció en consciència fonològica amb infants d'I3 mostren diversos aspectes significatius. En primer lloc, les activitats de discriminació de sons han estat ben rebudes pels infants i han afavorit la participació activa i l'atenció. Un element fonamental ha estat la creació d'un ambient tranquil i propici per a l'aprenentatge. En aquest cas, s'ha aconseguit mitjançant la implementació d'estratègies com la reducció del soroll a l'aula, l'establiment de normes clares per a la participació i la creació d'un espai acollidor amb materials sensorials que conviden a l'exploració i la concentració. Segons Schuele i Boudreau (2008), l'organització d'un ambient d'aprenentatge estructurat i tranquil és essencial per fomentar la consciència fonològica, ja que permet que l'alumnat se centri en les activitats i millori la capacitat de discriminació de sons.

D'una banda, s'ha destacat la necessitat d'organitzar les sessions en grups reduïts per a oferir una atenció individualitzada i facilitar l'assimilació dels conceptes treballats. Els infants han tingut l'oportunitat d'interactuar, compartir idees i aprendre els uns dels altres, el que ha contribuït al seu desenvolupament social i emocional. A més, s'ha observat que els infants estan més atents i concentrats durant les sessions del matí en comparació amb les de la tarda, on mostren més inquietud i nerviosisme. Aquest enfocament coincideix amb les recomanacions de Defior (1996), que assenyala que les sessions en grups reduïts i les interaccions socials permeten una atenció personalitzada i un entorn segur per a l'aprenentatge de la consciència fonològica.

D'altra banda, s'ha detectat que molts alumnes tenen dificultats per identificar i nomenar les imatges en català, per tant, s'ha de reforçar el vocabulari. Així mateix, és oportú dur a terme les activitats amb freqüència per garantir la consolidació dels conceptes, especialment els relacionats amb la rima i la consciència lèxica. Garriga (2003), destaca que la repetició de les activitats és crucial per assegurar la consolidació dels conceptes fonològics i subratlla la necessitat de reforçar el vocabulari per millorar la comprensió i l'expressió dels infants.

L'avaluació reflecteix una evolució progressiva dels infants en les activitats. Han demostrat més rapidesa d'aprenentatge en les primeres activitats d'escolta com els contes interactius, les cançons amb moviment i les endevinalles. En canvi, han necessitat més temps en activitats complexes amb continguts de rima i consciència lèxica com els jocs de paraules rimades i la creació de frases senzilles.

Al llarg de les sessions els infants han interactuat de manera positiva amb els materials. S'ha demostrat que necessiten manipular per a un aprenentatge més efectiu i que la selecció adequada del material és cabdal per a captar la seva atenció i motivar-los (Blachman, 1988).

Durant la intervenció, s'ha evidenciat que els infants han après i millorat en les habilitats de consciència fonològica. Mitjançant l'observació directa i l'avaluació contínua, s'ha pogut constatar que els nens i nenes han seguit les activitats de manera activa, han mostrat progressos en la seva capacitat de discriminar sons i paraules, i han millorat en la seva comprensió i ús del vocabulari.

En resum, els resultats de la intervenció indiquen la importància de crear un entorn d'aprenentatge adequat, treballar de manera individualitzada, reforçar el vocabulari en català, planificar activitats amb materials atractius i fomentar la repetició en l'ensenyament i aprenentatge de la consciència fonològica amb infants de tres anys.

Per a una visió més completa del desenvolupament de les activitats es recomana consultar l'Annex 7.

6. GUIA PRÀCTICA PER A L'ESTIMULACIÓ DE LA CONSCIÈNCIA FONOLÒGICA A I3

A continuació es presenta una guia pràctica amb vuit idees per a la intervenció efectiva de la consciència fonològica a I3 (veure Figura 9). Aquest conjunt de recomanacions sorgeix de la fusió entre el marc teòric, que proporciona les bases teòriques necessàries, i el marc metodològic enriquit amb informació de les dues entrevistes i l'experiència pràctica derivada de la intervenció portada a terme en un entorn educatiu concret.

Les idees es fonamenten en les investigacions i aportacions d'autors destacats en el camp de la consciència fonològica com Blachman, 1988; Vigil i Van Kleeck, 1996; Defior, 1996; Garriga 2003; Shuele i Bourdeau, 2008; Hidson et al., 2005; Zgonc, 2010; Guillon, 2018; Quiñónez i Millán, 2023. Així mateix, s'ha tingut en consideració el decret d'Educació Infantil per assegurar que la guia estigui alineada amb els principis pedagògics, les competències i els sabers del currículum (Decret 21/2023, de 7 de febrer).

El document està pensat per ser una eina pràctica i útil per a educadors i professionals de l'àmbit de l'Educació Infantil que busquen enriquir les seves pràctiques pedagògiques en l'àrea de lectoescriptura. D'aquesta manera, proporciona estratègies concretes per estimular i desenvolupar la consciència fonològica en nens i nenes del primer curs del segon cicle d'Educació Infantil.

La guia està estructurada en dues parts: al davant, s'enumeren les vuit idees principals, que abasten des de la instrucció progressiva i sistemàtica fins a l'ambient i l'avaluació. Al darrere, es detallen els passos a seguir, ordenats segons la complexitat de les activitats. La seqüència d'activitats comença amb jocs d'escolta i vocabulari, continua amb la introducció de la rima i conclou amb el desenvolupament de la consciència lèxica.

Amb aquesta estructura visual s'espera que els educadors puguin comprendre millor com treballar la consciència fonològica, identificar els recursos disponibles i determinar l'ordre més efectiu per presentar les activitats. En definitiva, aquest resum no només clarifica els punts clau, sinó que també motiva el lector a explorar a fons la guia pràctica per aprofitar al màxim les seves estratègies i recomanacions.

Guia pràctica per a l'estimulació de la consciència fonològica a I3

Introduir els aprenentatges de manera progressiva i sistemàtica, començant amb tasques simples i evolucionant cap a les més complexes.

Connectar coneixements previs amb nous conceptes fonològics per facilitar un aprenentatge significatiu i durador, tenint en compte els interessos dels infants.

Planificar i organitzar les sessions amb objectius clars per a cada activitat. Les sessions han de ser de curta durada i s'han de realitzar amb freqüència.

Disposar propostes lliures de consciència fonològica perquè els infants explorin de forma autònoma i s'adaptin al seu propi ritme d'aprenentatge.

Avaluar de forma continuada a través de l'observació del joc en les propostes.

Utilitzar materials manipulatius i visuals per crear un entorn estimulant.

Aquests materials poden incloure imatges de vocabulari, contes que potenciïn el llenguatge, una caixa melòdica amb cançons rimades i llibretes amb imatges per crear frases.

Crear un ambient positiu i estimulant que convidi a l'aprenentatge i a la participació activa.

Activitats en rotllana, moments de relaxació prèvia i un to amable de la mestra són aspectes importants a tenir en compte.

Integrar la música com a recurs a través de cançons rimades i jocs de mans.

PROGRESSIÓ DELS NIVELLS DE CONSCIÈNCIA FONOLÒGICA A I3

1

Començar les sessions amb jocs d'escolta com contes interactius, endevinalles i activitats de discriminació de sons per estimular l'escolta i la participació dels infants.

2

Dedicar temps a treballar el vocabulari amb imatges d'objectes de l'entorn com animals, transports i menjars per enriquir el repertori lingüístic dels infants.

3

Introduir progressivament les rimes a través de dites, rondalles i contes, així com amb activitats d'identificació de paraules que rimen.

4

Iniciar la consciència lèxica perquè els infants aprenguin el concepte de frase i la seva estructura. Es recomana utilitzar material visual que faciliti el procés com imatges de subjectes, accions i objectes.

Figura 9. Guia pràctica per a l'estimulació de la consciència fonològica a I3.

Font: Elaboració pròpia

7. CONCLUSIONS I ALTRES CONSIDERACIONS

En el següent apartat es reflexiona sobre els resultats obtinguts en relació amb els objectius plantejats. També s'esmenten les limitacions identificades durant el desenvolupament del treball i es plantegen noves línies d'investigació per ampliar el coneixement en aquest àmbit.

7.1. Conclusions

El supòsit de partida d'aquest treball és: *Com es poden integrar els darrers avenços científics sobre consciència fonològica en el disseny d'una intervenció per al primer curs d'Educació Infantil (I3)?*

A través de la revisió de la literatura científica sobre la consciència fonològica i una metodologia amb instruments ben definits, s'ha aconseguit respondre a la pregunta i obtenir resultats significatius. Aquests resultats avalen la importància d'una intervenció educativa dissenyada i implementada tenint en compte els següents factors:

En primer lloc, l'ús d'una metodologia sistemàtica perquè els infants consolidin els conceptes progressivament (Schuele i Boudreau, 2008). La introducció d'activitats participatives com contes interactius i cançons amb moviment facilita la discriminació de sons, la rima i capta l'atenció de l'alumnat (Blachman, 1988; Defior, 1996).

En segon lloc, les sessions de curta durada i freqüents reforcen els conceptes de manera contínua (Zgonc, 2010). Aquestes sessions no només han de ser estructurades amb objectius clars, sinó que també han de disposar d'un espai on desenvolupar les propostes lliures de consciència fonològica, animant als alumnes a explorar de forma autònoma i al seu propi ritme d'aprenentatge (Hidson et al., 2005).

En resum, d'acord amb els últims avenços científics en consciència fonològica, s'ha demostrat la rellevància de considerar els següents principis pedagògics en el disseny d'una intervenció:

1. Aprenentatge progressiu i sistemàtic
2. Aprenentatge significatiu
3. Objectius clars i planificació
4. Sessions breus i freqüents
5. Propostes lliures i adaptació al ritme individual
6. Ambient positiu i estimulants amb integració dels contes i la música

7. Materials manipulatius i visuals
8. Avaluació contínua

En el procés d'investigació, la formulació dels objectius ha estat cabdal per orientar adequadament la recerca. L'objectiu general, **“Estudiar la introducció de la consciència fonològica en el primer curs del segon cicle d'Educació Infantil**, ha servit de fil conductor per a totes les etapes del treball. Aquest objectiu s'ha assolit gràcies a la revisió exhaustiva de la literatura científica, les entrevistes amb dues professionals de l'educació i la implementació d'una intervenció basada en principis pedagògics actuals en consciència fonològica.

Primerament, ha estat necessari comprendre que la consciència fonològica és la capacitat de reconèixer i manipular les unitats sonores del llenguatge (Villalón, 2008). Aquesta habilitat es desenvolupa progressivament, començant amb la consciència lèxica, que implica adonar-se que les frases estan compostes per paraules; seguint amb la consciència sil·làbica, que és la comprensió que les paraules estan formades per síl·labes; i acabant amb la consciència fonèmica, que és la capacitat de reconèixer que les síl·labes estan formades per fonemes (Defior, 1996). Així, s'ha entès que l'aprenentatge de la consciència fonològica és un procés gradual que requereix un enfocament sistemàtic i explícit, amb estratègies que van des de la instrucció estructurada fins a l'adaptació individualitzada (Vigil i van Kleeck, 1996; Rice et al., 2022). També es destaca l'ús de recursos com activitats de lectoescriptura integrades amb les pràctiques d'alfabetització i el modelatge de la pronunciació per part dels mestres com un model a seguir (Guillon, 2018; Garriga, 2003).

Ha estat clau estudiar com preparar una sessió de consciència fonològica, ja que requereix una metodologia estructurada. Abans d'iniciar la sessió, es selecciona un concepte com la rima o la síl·laba i es planifiquen les activitats adaptades als interessos dels infants. Durant la sessió, es presenta el concepte amb exemples concrets, seguit d'un descobriment guiat amb preguntes obertes per fomentar l'exploració. Després, es proporcionen oportunitats perquè els nens i nenes apliquin els conceptes en diversos contextos, i es fomenta la reflexió amb debats i activitats interactives. Finalment, s'avalua la comprensió a través d'observacions i converses per orientar les decisions pedagògiques (Moats, 2000; Rice et al., 2022; Quiñónez i Millán, 2023; Zgonc, 2010).

L'assoliment d'aquest objectiu general es reflecteix en els tres objectius específics que s'han plantejat:

Objectiu 1: Analitzar els beneficis de la consciència fonològica en el desenvolupament dels infants

El primer objectiu específic s'ha assolit satisfactòriament. Gràcies a l'anàlisi de la literatura científica i la realització de les entrevistes, s'han identificat els beneficis de la consciència fonològica en el desenvolupament dels infants.

D'una banda, les bases teòriques han evidenciat que la consciència fonològica és essencial per al desenvolupament inicial de la lectura i l'escriptura, ja que implica la capacitat de discriminar els sons del llenguatge i la comprensió del codi alfabètic (Schuele i Boudreau, 2008). Els alumnes amb una bona consciència fonològica solen mostrar una major capacitat lectora, una millor comprensió dels textos i una ortografia més precisa (Bravo, 2002; Quiñónez i Millán, 2023; Rice et al., 2022). Aquesta habilitat, també està vinculada a altres competències, com la consciència fonèmica i la fonètica (Johnson, 2014), i esdevé un pilar clau en el procés d'alfabetització (Barbosa Riccardi León et al., 2018).

D'altra banda, les entrevistes han proporcionat una visió complementària sobre els beneficis de la consciència fonològica. Han subratllat la importància d'un treball sistemàtic, assenyalant que, sense un suport instruccional adequat, el 25% dels alumnes de cicle inicial no poden assolir la consciència fonològica i tenen dificultats amb l'adquisició de la lectoescriptura. Altrament, han posat èmfasi en el vocabulari, destacant que molts infants tenen dificultats per identificar i nomenar les imatges en català.

Les professionals coincideixen en que la parla i l'escolta són components indispensables per al desenvolupament de la consciència fonològica. Finalment, han insistit en l'avaluació contínua per ajustar les activitats segons les necessitats dels infants.

Objectiu 2: Dissenyar, implementar i avaluar una intervenció per a la introducció de la consciència fonològica

El segon objectiu específic s'ha aconseguit amb bons resultats. La intervenció *Explorant sons i paraules: un viatge cap a la consciència fonològica a I3* s'ha dissenyat, implementat i avaluat basant-se en tres pilars: el marc teòric, les entrevistes i l'experiència pràctica.

El marc teòric ha proporcionat les bases conceptuals i metodològiques, destacant la importància de les sessions de curta durada i una progressió d'activitats adaptades al nivell maduratiu dels infants (Zgonc, 2010; Vigil i Van Kleeck, 1996; Shuele i Bourdeau, 2008).

Les entrevistes amb professionals de l'educació han aportat estratègies efectives: l'ús de materials visuals com targetes que representen les parts de la frase, imatges que rimen, i dites i rondalles per a l'adquisició de la rima. També s'han destacat materials manipulatius com instruments, números i peces de fusta, per facilitar l'aprenentatge (Blachman, 1988; Hidson et al., 2005).

L'experiència adquirida durant les pràctiques ha permès comprendre millor les necessitats dels infants i adaptar les activitats per garantir un entorn estimulant per a l'aprenentatge. Aquestes activitats han inclòs jocs d'escolta, rima i consciència lèxica, així com la música i el moviment (Garriga, 2003; Defior, 1996).

A més, el disseny de la intervenció s'ha alineat amb els principis del currículum d'educació infantil per promoure un desenvolupament integral de les capacitats cognitives, afectives, motrius i socials dels infants (Decret 21/2023, de 7 de febrer).

Concretament, la intervenció ha consistit en set sessions de curta durada realitzades durant tres setmanes. En la programació s'abasten els tres nivells previstos per a I3: els jocs d'escolta, la rima i la consciència lèxica. Així doncs, es duen a terme activitats com contes interactius, cançons amb moviment, jocs de paraules rimades i la creació de frases senzilles.

Els resultats de la intervenció s'han obtingut mitjançant l'avaluació contínua, basada en l'observació participant i el registre d'indicadors per a cada sessió. Aquesta avaluació ha revelat una millora progressiva en les habilitats de consciència fonològica, destacant les següents evidències:

- **Millora en la discriminació de sons i paraules:** Durant les primeres sessions, els infants tenien dificultats per identificar sons similars, però amb la repetició van millorar notablement en aquesta habilitat.
- **Evolució en la comprensió i ús del vocabulari:** Inicialment, molts nens i nenes utilitzaven paraules en castellà o no les coneixien, però gràcies als contes i a la relació de les paraules amb les imatges corresponents, van augmentar considerablement el seu vocabulari en català.
- **Adquisició de la consciència lèxica:** Aquest va ser el contingut més complex, però amb la repetició constant, els infants van millorar molt les seves habilitats per crear frases ordenades i amb sentit.

- **Creació d'un ambient propici per a l'aprenentatge:** La reducció del soroll a l'aula i l'espai acollidor van permetre un aprenentatge més eficaç. També es va observar que les sessions del matí eren més productives que les de la tarda.

Objectiu 3: Identificar els factors que condicionen l'aprenentatge de la consciència fonològica a l'etapa d'Infantil 3

El tercer objectiu específic s'ha assolit amb èxit. A partir de la informació recopilada del marc teòric, les entrevistes i l'experiència en la intervenció, s'ha pogut elaborar una guia per a professionals de l'educació interessats a estimular les habilitats lingüístiques dels infants. Es tracta de vuit orientacions pràctiques que proporcionen les claus per a la implementació de la intervenció a l'aula, així com exemples d'activitats, indicacions per a l'avaluació i recursos addicionals.

La guia pràctica recomana introduir els aprenentatges de manera progressiva i continuada, començant amb tasques simples i evolucionant cap a les més complexes (Schuele i Boudreau, 2008). També aconsella connectar els coneixements previs amb nous conceptes fonològics per assegurar un aprenentatge significatiu i durador (Defior, 1996). A més, destaca la importància de planificar i organitzar les sessions de curta durada i amb objectius clars per a cada activitat, així com observar per avaluar el progrés dels infants (Vigil i Van Kleeck, 1996).

Les activitats guiades solen incloure tipus d'exercicis que aborden la discriminació de sons i la creació d'històries a partir d'imatges o objectes, amb l'objectiu de millorar la capacitat auditiva i les habilitats narratives dels infants. També proposen cantar cançons, dites, rondalles i jocs amb moviment per treballar la rima, el ritme i la segmentació de paraules.

Les activitats lliures, per la seva banda, contempnen propostes amb imatges de vocabulari bàsic perquè els infants interactuïn entre ells i s'expressin espontàniament. A més, poden incorporar jocs amb imatges que rimen, fotografies de subjectes i accions representades en pictogrames, així com objectes, menjars i espais per a la construcció de frases.

Per acabar, la guia recorda que cal crear un ambient d'aprenentatge que afavoreixi la participació dels infants, amb activitats en rotllana, relaxació prèvia i un to amable. També la creació d'un entorn enriquidor amb materials impresos a l'aula, com etiquetes i signes, per familiaritzar els infants amb les relacions entre lletres i sons i el coneixement de les paraules (Guillon, 2018).

Després d'abordar els objectius s'arriba a la conclusió que la integració dels darrers avenços científics en consciència fonològica en el disseny d'una intervenció per a I3 implica adoptar un enfocament holístic que consideri el desenvolupament global de l'infant. La intervenció *Explorant sons i paraules: un viatge cap a la consciència fonològica a I3*, basada en principis pedagògics sòlids i implementada amb èxit, exemplifica com es pot aplicar aquest enfocament a la pràctica educativa. La guia pràctica proporciona als professionals de l'educació una eina valuosa per a estimular la consciència fonològica a Infantil 3.

7.2. Limitacions

Durant el procés de la investigació s'han identificat diverses limitacions que cal tenir en compte en la interpretació dels resultats i les conclusions obtingudes.

En el cas de les entrevistes, es va optar per un procés de validació intern per motius de temps, centrant els esforços en la validació de la intervenció, que té una importància prioritària en el marc de l'estudi. Malgrat això, hauria estat valuós poder validar les entrevistes per obtenir una visió més completa i contrastada dels temes abordats.

A més, la mostra utilitzada en aquesta investigació s'ha centrat exclusivament en un centre educatiu de la província de Tarragona. Aquesta limitació geogràfica respon a les restriccions de temps i recursos disponibles per desenvolupar un estudi més ampli amb diverses escoles.

Finalment, l'avaluació de la intervenció s'ha realitzat de manera qualitativa, sense utilitzar eines acadèmiques o professionalitzades. Això es deu a les limitacions de temps per avaluar adequadament l'alumnat. Tot i que l'avaluació qualitativa ofereix una comprensió detallada dels resultats, és important reconèixer que l'ús d'eines reconegudes per a la consciència fonològica hauria proporcionat una perspectiva addicional sobre l'eficàcia de la intervenció.

7.3. Futures línies d'investigació

Considerant els reptes i les possibilitats que s'han presentat al llarg del treball, es poden identificar futures investigacions en el camp de la consciència fonològica a l'Educació Infantil.

A continuació, se n'identifiquen tres:

1. Explorar l'evolució de la consciència fonològica en alumnes de nivells educatius superiors, com ara els cursos d'I4 i d'I5.
2. Investigar l'eficàcia d'intervencions basades en les tecnologies digitals per a la millora de la consciència fonològica. L'ús de plataformes en línia podria ser una eina innovadora per fomentar el desenvolupament del llenguatge oral d'una manera interactiva i motivadora per als infants.
3. Estudiar de manera específica com la música pot influir en l'aprenentatge de la consciència fonològica a Educació Infantil.

Aquestes investigacions podrien contribuir a una millor comprensió de la consciència fonològica i el seu impacte en el desenvolupament del llenguatge dels infants.

A tall de conclusió, aquest treball representa un pas significatiu en la comprensió i aplicació de la consciència fonològica en l'Educació Infantil, obrint la porta a futures investigacions que podrien enriquir la pràctica educativa en el desenvolupament del llenguatge dels infants.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Adams, M., Foorman, B., Lundberg, I., i Beeler, T. (1998). *Phonemic awareness in young children: A classroom curriculum*. Baltimore: Brookes.
- Armbruster, B., Lehr, F., and Osborn, J. (2001). *Put Reading First: The Research Building Blocks for Teaching Children to Read*. Partnership for Reading, www.nifl.gov/partnershipforreading.
- Ausubel, D. P. (1963). The psychology of meaningful verbal learning. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 2(4), 359–383.
- Ball, E., i Blachman, B. (1988). Phoneme segmentation training: Effect on reading readiness. *Annals of Dyslexia*, 38, 208–225.
- Ball, E., i Blachman, B. (1991). Does phoneme awareness training in kindergarten make a difference in early word recognition and developmental spelling? *Reading Research Quarterly*, 26, 49–66.
- Barbosa R., C., Almeida, Á., Lira, S., Zauza, G., Batista Pazeto, T. de C., Gotuzo Seabra, A., i Martins Dias, N. (2019). Consciência fonológica e habilidades iniciais de leitura e escrita na educação infantil: dados normativos preliminares. *REVISTA CEFAC*, 21(2). <https://doi.org/10.1590/1982-0216/20192127418>
- Bisquerra, R., Dorio, I., Gómez, J., Latorre, A., Martínez, F. ... Vilà, R. (2009). *Metodología de la investigación educativa*.
- Blachman, B., Ball, E., Black, R., i Tangel, D. (2000). *Road to the code: A phonological awareness program for young children*. Baltimore: Brookes.
- Blevins, W. (1997). *Phonological awareness: Its relevance to literacy development*. *Topics in Language Disorders*, 18(2), 64-77.
- Bravo, L. (2002). La conciencia fonológica como una zona de desarrollo próximo para el aprendizaje inicial de la lectura. *Estudios Pedagógicos*(28), 165-177.
- Carbonell, I. C., Garcia, M. J., Monfort, A., Morell, I., Navarro, M. L., Pérez, R., Roda, J. C., Salas, M., i Sentandreu, F. (2019). *El treball de la consciència fonològica per a l'aprenentatge de llengües en un sistema educatiu plurilingüe*. Generalitat Valenciana. <https://portal.edu.gva.es/cefirealcoi/va/2019/11/19/el-treball-de-la-consciencia-fonologica-per-a-laprenentatge-de-llengues-en-un-sistema-educatiu-plurilingue/>
- Defior, S. (1996). Una clasificación de las tareas utilizadas en la evaluación de las habilidades fonológicas y algunas ideas para su mejora. *Infancia y Aprendizaje*, 73, 9-63.

- Domínguez, A.B. i Clemente, M. (1993). ¿Cómo desarrollar secuencialmente el conocimiento fonológico? *Comunicación, Lengua y Educación*, 19-20,171-181.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. Norton i Company.
- Garriga, E. (2002). *Consciència fonològica en els infants: un programa de classe*.
- Garriga, E. *L'adquisició de la lectura en el nen sord: cal saber "parlar" per poder llegir?*, segon document: adaptació al català del programa *Phonemic awareness in young children: A classroom curriculum* (Adams, Foorman, Lundberg i Beeler, 1997). Llicència d'estudis retribuïda pel Departament d'Ensenyament (2002-2003).
- Generalitat de Catalunya. (2023). DECRET 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil.
- Gillon, G. T. (2018). *Phonological Awareness, Second Edition: From Research to Practice*. Guilford Publications.
- Gutiérrez Fresneda, R., i Díez Mediavilla, A. (2018). *Conciencia fonológica y desarrollo evolutivo de la escritura en las primeras edades*. *Educación XXI*, 21(1), 395-416. <https://doi.org/10.5944/educXX1.13256>
- Herrera, L., i Defior, S. (2005). Una Aproximación al Procesamiento Fonológico de los Niños Prelectores: Conciencia Fonológica, Memoria Verbal a Corto Plazo y Denominación . *Psykhé*, 81-95.
- Hindson, B., Byrne, B., Fielding-Barnsley, R., Newman, C., Hine, D., i Shankweiler, D. (2005). Assessment and early instruction of preschool children at risk for reading disability. *Journal of Educational Psychology*, 97, 687-704.
- Johnson, K. (2014). *Conciencia fonológica: qué es y cómo funciona*. Recuperat de www.understood.org
- Lane, H. B., Pullen, P. C., Eisele, M. R., i Jordan, L. (2002). Preventing Reading Failure: Phonological Awareness Assessment and Instruction. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 46(3), 101-110. <https://doi.org/10.1080/10459880209603354>
- Liberman, I. Y. (1971). Basic research in speech and laterization of language: Some implications for reading disability. *Bulletin of the Orton Society*, 21, 71-87.
- Marcel, T. (1980). *Surface dyslexia and beginning reading*. En M. Coitheart, K.E. Patterson y J.C. Marshall (Eds.), *Deep dyslexia*. Londres: Routledge y Kegan Paul.
- Marquez, J., i de la OSA, P. (2003). Evaluación de la conciencia fonológica en el inicio lector. *Anuario de Psicología*, 357-370.

- Minahan, J. (2019). The Power of Morning Meetings: Why Kids Benefit from a Daily Group Check-In. *ADDitude Magazine*.
- Moats, L. (2000). *Speech to print: Language essentials for teachers*. Baltimore: Brookes.
- Montessori, M. (1986). *The Discovery of the Child*. Ballantine Books.
- National Early Literacy Panel. (2008). Developing early literacy: *Report of the National Early Literacy Panel*. National Institute for Literacy.
- O'Connor, R., Jenkins, J., Leicester, N., i Slocum, T. (1993). Teaching phonological awareness to young children with learning disabilities. *Exceptional Children*, 59, 532–546.
- Olson, R., Forsberg, H., Wise, B., i Rack, J. (1994). Measurement of word recognition, orthographic, and phonological skills. In G. R. Lyon (Ed.), *Frames of reference for the assessment of learning disabilities*(pp. 243-277). Baltimore: Brookes.
- Palacios, R. (2008). www.xing.com. Obtenido de www.xing.com: http://www.xing.com/net/ne_maestrosprofesoresypedago/pedagogia-133416/conciencia-fonologica-y-lectura-10019017/
- Quiñónez Olaya, Y. C., i Millán Correa, F. (2023). La conciencia fonológica en el desarrollo de los procesos de lectura y escritura en edad escolar temprana. *Revista de educación y pensamiento*, 30, 15-20.
- Read, C. (1971). *Pre-school children's ability to discriminate and generate rhymes*. *Revista de Investigació Educativa*. (2015). Volum 33, número 2, juny. Associació Interuniversitària d'Investigació Pedagògica (AIDIPE), membre de la European Educational Research (EERA).
- Rice, M., Erbeli, F., Thompson, C. G., Sallese, M. R., i Fogarty, M. (2022). *Phonemic Awareness: A Meta-Analysis for Planning Effective Instruction*. *Reading Research Quarterly*, 57(4), 1265-1288.
- Rodríguez, B., Zafra, S. L., i Quintero Ortega, S. P. (2015). La revisión sistemática de la literatura científica y la necesidad de visualizar los resultados de las investigaciones. *Revista Logos, Ciencia y Tecnología*, 7(1), 101-103.
- Schuele, C. M., i Boudreau, D. (2008). Phonological Awareness Intervention: Beyond the Basics. *Language Speech and Hearing Services in Schools*, 39(1), 3-20. [https://doi.org/10.1044/0161-1461\(2008/002\)](https://doi.org/10.1044/0161-1461(2008/002))
- Schuele, C. M., i Dayton, N. D. (2000). *Intensive Phonological Awareness Program*. Nashville, TN: Authors.

- Serrano, F., i Defior, S. (2011). Procesos Fonológicos Explícitos e Implícitos, Lectura y Dislexia. *Revista Neuropsicología, Neuropsiquiatría y Neurociencias*, 73, 79-94.
- Share, D. L., i Stanovich, K. E. (1995). Cognitive processes in early reading development: Accommodating individual differences into a model of acquisition. *Issues in Education: Contributions from Educational Psychology*, 1(1), 1-67.
- Signorini, A., i Manrique, A. M. B. (1996). *Las habilidades metafonológicas, la lectura y la escritura en niños de cinco años. Lenguas Modernas*, 23, 71-93.
- Smith, S., Simmons, D., Gleason, M., Kame'enui, E., Baker, S., Sprick, M., et al. (2001). An analysis of phonological awareness instruction in four kindergarten basal reading programs. *Reading i Writing Quarterly*, 17, 25-51.
- Torgesen, J. (2000). Individual differences in response to early interventions in reading: The lingering problem of treatment resisters. *Learning Disabilities Research and Practice*, 15, 55-64.
- Torgesen, J., i Mathes, P. (2000). *A basic guide to understanding, assessing, and teaching phonological awareness*. Austin, TX: Pro-Ed.
- Vigil, A., i van Kleeck, A. (1996). Clinical language teaching: Theories and principles to guide our responses when children miss our language targets. In M. Smith i J. Damico (Eds.), *Childhood language disorders* (pp. 64-96). New York: Thieme.
- Villalón, M. (2008). *Alfabetización inicial: claves de acceso a la lectura y la escritura des de los primeros meses de vida*. Madrid: Ediciones UC.
- Yopp, H. K., i Yopp, R. H. (2000). Supporting phonemic awareness development in the classroom. *The Reading Teacher*, 54(2), 130-143. <https://doi.org/10.1598/rt.54.2.2> - (Yopp i Yopp, 2000)
- Zgonc, Y. (2010). *Interventions for All: Phonological Awareness*. <https://doi.org/10.4324/9781032674346>

9. ANNEXOS

9.1. Annex 1: Exemple d'una rúbrica d'avaluació de la consciència fonològica en una prova estandarditzada (Zgonc, 2010).

Rúbrica d'avaluació de la consciència fonològica
Habilitat avaluada: Rima
Criteris
<ul style="list-style-type: none"> - L'alumne identifica correctament paraules que rimen. - L'alumne genera almenys dues paraules que rimen a partir d'una paraula donada. - L'alumne completa un parell de paraules que rimen a partir d'una paraula donada.
Puntuació
<ul style="list-style-type: none"> - 3 punts: L'alumne demostra domini de tots els criteris. - 2 punts: L'alumne demostra el domini de dos dels tres criteris. - 1 punt: L'alumne domina un dels tres criteris. - 0 punts: L'alumne no demostra domini de cap criteri.
Interpretació
- Una puntuació de 3 indica que l'alumne té una comprensió sòlida de la rima i pot identificar, generar i completar fàcilment paraules que rimen.
- Una puntuació de 2 indica que l'alumne té una bona comprensió de la rima, però pot necessitar pràctica addicional amb un o dos dels criteris.
- Una puntuació d'1 indica que l'alumne té una certa comprensió de la rima, però necessita molta pràctica i suport per a desenvolupar aquesta destresa.
- Una puntuació de 0 indica que l'alumne encara no té una comprensió bàsica de la rima i requereix instrucció intensiva i suport per a desenvolupar aquesta habilitat.

9.2. Annex 2: Exemples de les tasques de consciència fonològica de la prova d'avaluació del programa d'Adams, Foorman, Lundberg i Beeler (Garriga, 2003).

Annex 2.1. Tasca 1: Identificar rimes

Annex 2.3. Tasca 3: Aparellar sons inicials

Annex 2.1. Tasca 1: Identificar rimes

Annex 2.2. Tasca 2: Comptar síl·labes

Annex 2.3. Tasca 3: Aparellar sons inicials

Annex 2.4. Tasca 4: Comptar fonemes

Annex 2.5. Tasca 5: Comptar la llargada de les paraules

Annex 2.4. Tasca 4: Comptar fonemes

Annex 2.5. Tasca 5: Comptar la llargada de les paraules

9.3. Annex 3: Exemple d'una llista de control de destreses de consciència fonològica (Zgonc, 2010).

Llista de control de les destreses de consciència fonològica	
Alumne: [Nom de l'alumne] Curs: [I3, I4, I5] Data: [Data de l'avaluació]	

Rima	Puntuació
- Identifica paraules que rimen.	- ☐ Encara no ho domina
- Genera almenys dues paraules que rimen a partir d'una paraula donada.	- ☐ En desenvolupament
- Completa un parell de paraules que rimen a partir d'una paraula donada.	- ☐ Domini avançat

Combinació	Puntuació
- Combina sons individuals per formar una paraula.	- ☐ Encara no ho domina
- Combina síl·labes per formar una paraula.	- ☐ En desenvolupament
- Combina paraules per formar una frase.	- ☐ Domini avançat

Segmentació	Puntuació
- Segmenta una paraula en els seus sons individuals.	- ☐ Encara no ho domina
- Segmenta una paraula en síl·labes.	- ☐ En desenvolupament
- Segmenta una frase en les seves paraules individuals.	- ☐ Domini avançat

Manipulació de fonemes	Puntuació
- Afegeix, elimina o substitueix fonemes en una paraula per crear una nova.	- ☐ Encara no ho domina
- Identifica els sons inicials, finals o mitjans de les paraules.	- ☐ En desenvolupament
- Combina la inicial d'una paraula i una rima per formar una nova paraula.	- ☐ Domini avançat

Comentaris: Es poden afegir comentaris per proporcionar informació específica.

9.4. Annex 4: Entrevistes transcrites dels professionals de l'educació

Entrevista 1: Docent d'Educació Infantil

Podries compartir una breu descripció del teu recorregut professional i com vas començar a interessar-te en la formació en consciència fonològica?

Vaig començar fa deu anys. Vam veure que a l'escola hi havia una necessitat amb els alumnes. A infantil pensàvem: “oh, que bé, mira com escriu, ja fa el seu nom, a 15 escriu frases.” Però quan parlava amb les mestres de primer de cicle inicial ens deien que alguna cosa no estava sortint bé, que no podria ser, que a infantil estàvem contentes perquè els infants escrivien molt bé i les famílies estaven felices, però alguna cosa fallava. Es confonien amb les paraules, ajuntaven les paraules, no separaven les paraules dins d'una frase. Alguna cosa estava anant malament, què podíem fer?

En aquell moment va sorgir la necessitat de fer una formació. Va venir el CREDA a l'escola i ens va fer una formació sobre aquest acompanyament. La logopeda ens va dir que ho estàvem fent al revés i no estàvem respectant el procés per arribar a l'escriptura.

Ens va comentar que a infantil fem massa lletra, ja que tenim el costum de pensar que per més lletra anirà millor. De la primera sessió vam sortir esgarrifades, i a la segona vam adonar-nos que tenia una raó fonamentada.

Després d'aquella experiència, vam conèixer el treball de l'Enriqueta Garriga, i jo vaig fer un canvi de mentalitat. Vaig començar a implementar canvis a l'escola. No va ser un canvi radical, vam introduir canvis rellevants progressivament.

Més endavant em vaig proposar contactar amb l'Enriqueta Garriga per ampliar els meus coneixements, i d'aquí va sorgir una oportunitat única. Em vaig revisar el seu dossier, una adaptació d'un programa de consciència fonològica en anglès. Jo em mirava el dossier i pensava: és molt interessant, però ja té molts anys. Necessita color, necessita vida. Aleshores ella em va donar l'oportunitat d'actualitzar-lo. Primer vaig centrar-me en la part de teòrica i després vaig tenir l'ocasió d'explicar-ho a altres escoles. A partir d'aquí, vaig plantejar-me iniciar un programa de formació.

Tot aquest procés de deu anys ha estat una recerca constant: descobrir, investigar, aplicar i compartir amb altres mestres.

1. Penses que la consciència fonològica es treballa adequadament a les escoles? Les mestres disposen de pautes i estratègies per abordar aquesta competència de manera efectiva?

En general, no s'està fent bé. Sovint, el poc temps disponible es destina a cercar informació i materials, però el contingut que trobem a les xarxes no sempre és adequat. Molts dels recursos disponibles no estan ben elaborats i, fins i tot, alguns s'anuncien com a materials de consciència fonològica sense ser-ho realment.

Es cerca a Google “consciència fonològica”, i el que surt allà es porta a terme a l'aula sense basar-se, sense informar-se, sense saber per què. Perquè no tenim temps. No tenim temps de fer un claustre pedagògic sobre allò. Ni temps, ni diners. Aleshores, moltes mestres van agafant i no paren a reflexionar. Penso que no tenim aquest temps de parar, o almenys no el prioritzem.

A més, moltes mestres es troben en una situació inicial de desconeixement sobre la consciència fonològica. Hi ha falta de coneixement sobre el procés de lectura i escriptura. No tenen clar quins són els fonaments previs a tot el que es realitza a les aules.

2. Consideres que la consciència fonològica és un prerrequisit fonamental per a l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura? En quina mesura creus que influeix en aquest procés?

Influeix moltíssim. Per aprendre una llengua l'hem d'escoltar primer i parlar-la després. No s'aprèn una llengua escrivint-la, tot i que moltes vegades se'ns ha ensenyat així.

Una llengua s'aprèn escoltant-la i parlant-la. Una vegada l'escolto i la parlo, la puc escriure i la puc llegir. Vull dir, és bàsic aquesta part d'escolta. Per poder reproduir els sons els he de poder escoltar. Per tant, la consciència fonològica és fonamental per a la capacitat d'escriure i llegir de manera efectiva.

3. Quins tipus de propostes i materials pràctics consideres més efectius per fomentar el llenguatge oral, l'escolta i la parla en els infants?

Principalment, la música, els contes i el moviment. M'inspiro molt en les idees de David Bueno, qui destaca la importància de la música, l'art i el moviment en el procés d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Sovint, veig que es dona més rellevància a les matemàtiques. Sí que són importants, però també és essencial tenir un bon fonament en la lectura i l'escriptura, ja que aquests coneixements són necessaris per a diverses tasques. David Bueno parla de les caixetes que tenim a dins del cervell i que es van obrint.

Què podem fer perquè es vagi obrint cada caixeta? Ho explico als nens així: "No podràs obrir la caixeta de la lectura i l'escriptura passant moltes hores davant de la pantalla." Per tant, activitats com cantar, escoltar, mirar-nos als ulls són fonamentals.

M'adono que els infants no estan acostumats a escoltar. Quan els explico un conte, volen passar de pàgina immediatament. És important trencar amb aquesta immediatesa i fomentar la paciència. Cal que els nens aprenguin a escoltar, i això implica fer tot el possible per treballar l'audició, com cantar cançons, escoltar contes, i recuperar jocs tradicionals com els jocs de falda i els jocs de dits. Això són aspectes que s'han perdut i s'han d'anar recordant perquè són primordials.

A més, la mestra ha de ser un bon model de llengua catalana, que s'escolti bé la llengua perquè ells la puguin reproduir correctament. A les escoles es parla castellà, i cada vegada més. Els infants han d'escoltar la mestra com obre la E o la O, obertes, tancades, neutres... Tot això s'ha de prioritzar.

Les mestres sovint em comenten preocupades "Si deixo la lletra, no sé què faré...", però hi ha tantes coses a fer...

4. Quines estratègies o eines utilitzes per avaluar la consciència fonològica dels infants?

Jo amb l'avaluació vull evitar les proves estàndard. Sé que hi ha el neguit de les proves Teberosky, en què els nens i nenes han d'escriure paraules i frases al final de l'etapa d'infantil. Jo fujo d'aquestes proves perquè penso: És necessari que un alumne d'infantil s'assegui a escriure unes paraules que l'adult, ni tan sols el tutor, li dirà fora de context?

Considero que una bona estratègia d'avaluació és estar present. Si estàs present a l'aula, pots avaluar eficaçment. Estar present significa escoltar i observar; no significa estar a l'aula mentre els alumnes juguen i jo faig altres tasques. Si no observo, em perdo tot el que fan els infants. Per tant, les activitats han de ser atractives per a ells i al mateix temps servir com a mitjà d'avaluació. Per exemple, una activitat en què els infants han de comptar les síl·labes d'imatges amb l'ajuda de xapes i posar una pinça a la imatge corresponent. Primer, presento la proposta i treballem junts perquè després ells puguin fer-ho de manera autònoma. Aquesta mateixa activitat es pot utilitzar com a mitjà d'avaluació, ja que els infants la fan de manera individual. No els demano explícitament: "Vine aquí i farem aquesta prova", si no que la proposta està a l'aula mentre jo observo i documento. És crucial documentar-ho, perquè la memòria pot fallar, i revisar les fotografies a casa em permet avaluar millor.

Penso que no és necessari tenir un document escrit dels alumnes per avaluar-los. Les activitats ens ajuden a avaluar-los, perquè anem observant com les fan i els escoltem mentre treballen. Em proposo avaluar els nens que passen per una activitat concreta en una setmana o quinze dies. Passen altres coses a l'aula, però estic més concentrada en aquestes activitats per a una millor avaluació. És crucial convidar tots els nens a participar en les activitats i recordar-los que poden demanar ajuda si la necessiten.

Les propostes han d'estar disponibles a l'aula bastant de temps, per exemple, a la nostra escola, les mantenim durant tot el trimestre. També és essencial no obligar-los i permetre que participin de manera voluntària, donant-los temps i espai.

En resum, estar present a l'aula i planificar quines propostes s'avaluaran i durant quant de temps. Hem d'evitar les proves estàndard, perquè estem etiquetant-los en una fase concreta de l'escriptura quan el que realment volem avaluar és si tenen consciència fonològica al final de l'etapa d'infantil.

5. Quins aspectes consideres rellevants en el disseny d'un calendari d'aplicació de propostes de consciència fonològica per a infants d'I3?

Just aquest any estic implementant la consciència fonològica a I3. Tinc la programació, però no l'estic seguint, ja que s'ha d'adaptar a la realitat dels infants. La mestra programa, però després coneix als infants, i tot allò que pensava que podria fer no ho pot fer, perquè els infants no disposen de la base.

El primer pas en aquesta etapa és fomentar l'escolta i la parla. Torno a insistir amb això, perquè m'he adonat que els infants no estan acostumats a escoltar. Així que fem molts jocs d'escolta: escoltar-nos entre nosaltres, mirar-nos als ulls quan parlem, entrar en un estat de calma, escoltar cançons; escoltar tot el que es pugui.

Sobretot, mirar-nos, perquè no aguanten ni deu segons asseguts a la cadira. Cada vegada el temps d'atenció és més reduït. Nosaltres sempre seiem a terra sobre un coixí fent una rotllana i ens hem de mirar, poso una espelma al centre, perquè el foc els calma, els relaxa. Especialment, dedicar temps a això: seure, parar, escoltar-nos, mirar-nos i llavors parlar; parlar en orde i respectant els torns de paraula.

Quan els infants ja tenen la rutina i s'han acostumat a arribar, seure i estar presents ja es pot començar a treballar. Llavors que s'ha de treballar primer? El vocabulari, perquè per molt que s'hagi preparat l'activitat molts infants no tenen vocabulari. No saben com es diu aquella cosa, o ho diuen en castellà, o ho diuen amb onomatopeia. Jo sempre començo

amb els animals, perquè és atractiu, proper, senzill i m'adono que no saben el nombre bàsic dels animals. Ho diuen amb onomatopeies com "miau" o "piu".

Per tant, és clau treballar el vocabulari. Jo he invertit molta estona aquest curs en el vocabulari. De fet, la programació ni me la miro. Vaig agafar un full en blanc, vaig fer una graella i escric quan acabo la sessió el que he fet. Així, la persona encarregada l'any vinent podrà veure de manera clara quines activitats s'han dut a terme i quins resultats s'han obtingut.

En definitiva, en el disseny d'un calendari d'aplicació de propostes de consciència fonològica per a infants d'I3, és fonamental prioritzar l'escolta i la parla, enriquir el vocabulari i adaptar les activitats a les necessitats i interessos dels infants.

6. Basant-te en la teva experiència i coneixement en formació de consciència fonològica, quins consells em donaries per al disseny de la meva intervenció en infants del primer curs d'Educació Infantil?

Des del meu punt de vista, el vocabulari és fonamental. És l'entrebanc més freqüent. Si falla el vocabulari, no es pot fer res més, no es pot avançar.

És clau tenir cura de l'ambient: la calma, el silenci, la relaxació, és a dir, tot el previ que ajuda a construir el vocabulari. Posar-li nom a tot allò que no saben com es diu.

Hi ha infants d'I4 que ens han verbalitzat que passen quatre i cinc hores al dia davant de la pantalla. Aquests infants no interactuen, no tenen la necessitat de parlar amb ningú, llavors no s'expressen. Per tant, el vocabulari ara mateix és el que més s'ha de treballar, perquè endarrereix tota la resta.

Per exemple, si un infant està aprenent la paraula "gat", no podrà separar-ho per fonemes si no sap com es diu, si diu "miau" o fins i tot si no sap què és. En gran grup, les mestres hem de procurar que els infants ho verbalitzin tot en català.

Quan estan passejant per l'aula amb les targetes i estan fent diàlegs, preguntant als companys què tenen, parlant i raonant, no s'ha d'intervenir. Però després, en la posada en comú a la rotllana, és el moment de verbalitzar i corregir, vocalitzant correctament.

Lligat amb el vocabulari, remarco la importància de fer el quadre fonètic, de reproduir els sons correctament, perquè és essencial escoltar i sensibilitzar els sons de l'abecedari. El quadre fonètic ajuda a fer la correspondència posteriorment.

Entrevista 2: Logopeda

Podries compartir una breu descripció del teu recorregut professional i com vas començar a interessar-te per la formació en consciència fonològica?

La meua trajectòria professional va començar amb 21 anys, després d'acabar la carrera de logopèdia. Primer vaig treballar en un gabinet privat de logopèdia durant un any i mig, i posteriorment em vaig unir a un centre de logopèdia a Lleida, on vaig exercir durant 7 anys. Durant aquest temps, també vaig cursar el grau d'Educació Primària i vaig ampliar la meua formació amb un màster en neuroeducació a Barcelona. Aquesta combinació d'experiència i formació em va portar a treballar en el món de l'educació, on vaig obtenir una plaça en un Centre de Recursos Educatius per a Deficients Auditius (CREDA).

En el CREDA em vaig adonar que hi ha molts infants amb dificultats en la lectoescriptura, diagnosticava molts casos de dislèxia i altres dificultats de la lectura relacionades. En aquell moment em vaig preguntar, per què està passant això? I al CREDA vaig veure que era per la base. I què és la base? Doncs la consciència fonològica, que és fonamental i s'ha de començar a treballar a Educació Infantil.

Em vaig començar a interessar en consciència fonològica perquè hi havia moltes dificultats de la parla, i en logopèdia la parla està molt lligada a la fonologia.

Afavorint la consciència fonològica ajudes a treballar les dificultats de parla. Si no hi ha una bona consciència fonològica, els infants no ho senten.

A cicle superior, quan comencen amb l'accentuació, les mestres es preocupen perquè els infants no veuen quines paraules porten accent. Però no és que l'infant no vegi sinó que no sent la síl·laba tònica perquè no està acostumat a escoltar des de petit.

En resum, em vaig interessar molt quan vaig entrar al món de l'educació i quan treballant com a logopeda vaig veure que hi havia tants infants amb dificultats en la lectoescriptura.

S'ha de fer un treball acurat de la consciència fonològica durant els tres primers anys d'educació infantil, ja que és el període crític.

1. Penses que la consciència fonològica es treballa adequadament a les escoles? Les mestres disposen de pautes i estratègies per abordar aquesta competència de manera efectiva?

No puc afirmar si la consciència fonològica es treballa adequadament a les escoles, ja que no em sembla apropiat jutjar el treball d'altres professionals. Tot i això, sí que observo una mancança de coneixement sobre la consciència fonològica i com treballar-la. Hi ha una falta d'estratègies i pautes clares per implementar la consciència fonològica a l'aula i per treballar-la de manera sistemàtica. Aquesta manca de preparació pot ser un problema de base, ja que la lectoescriptura es fonamenta en la consciència fonològica. És possible que l'error radiqui en la formació inicial dels docents, perquè no se'ls ensenya com desenvolupar un treball sistemàtic en aquest àmbit. No considero que això sigui culpa dels docents, sinó més aviat una deficiència en el sistema educatiu.

2. Consideres que la consciència fonològica és un prerrequisit fonamental per a l'aprenentatge de la lectoescriptura? En quina mesura creus que influeix en aquest procés?

La consciència fonològica és clau. Sí, és un prerrequisit per a l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Està comprovat amb estudis que és el "pre" per desenvolupar el codi alfabètic. La resposta és rotundament sí.

Sense un suport instruccional, el 25% d'alumnes de cicle inicial no poden assolir la consciència fonològica i, per tant, tindran problemes amb l'adquisició de la lectoescriptura.

3. Quins tipus de propostes i materials pràctics consideres més efectius per fomentar el desenvolupament del llenguatge oral, l'escolta i la parla en els infants?

Per fomentar la consciència fonològica s'han de portar a terme una varietat d'activitats progressives que promouen el desenvolupament del llenguatge oral, l'escolta i la parla en els infants. Comença amb jocs d'escolta amb onomatopeies, com relacionar l'animal amb l'onomatopeia escoltada, i sons de l'entorn, com la porta, el timbre o el sonall. Més endavant, inclou activitats centrades en les rimes i la discriminació entre paraules llargues, curtes i mitjanes. També treballa la supressió d'una síl·laba, com la paraula "bata", on es retira "ba" i queda "ta".

A mesura que avancen, els nivells més complexos aborden temes com la identificació de la posició dels sons dins de les paraules, el reconeixement de sons que canvien per altres, i l'eliminació i addició de sons.

Encara que es pot utilitzar suport visual, és important entendre que la consciència fonològica és fonamentalment un procés oral de processament fonològic. Cal tenir present que els infants amb dislèxia sovint tenen dificultats en aquest nivell fonològic. A més, és recomanable començar pel treball amb sons llargs, com la “s”, abans d'introduir els sons curts, com la “p”.

4. Quines estratègies o eines utilitzes per avaluar la consciència fonològica dels infants?

L'avaluació de la consciència fonològica ha de ser contínua i s'inicia a I3. Per avaluar, jo utilitzo pautes específiques per a cada curs a través d'uns indicadors.

A I3, l'avaluació es centra en el nivell lèxic. Els indicadors inclouen la capacitat de discriminar sons de l'entorn proper, produir aquests sons, distingir les qualitats del so i comparar-les (com la intensitat o la velocitat), a més de mostrar una escolta analítica dels sons.

A I4, s'avalua el nivell sil·làbic. Això implica identificar onomatopeies per contrast, com distingir sons que peten, freguen o vibren, així com sons nasals, labials, dentals o palatals. També es demana als alumnes que produeixin correctament les onomatopeies treballades i que identifiquin rimes amb paraules de dues síl·labes.

A I5, s'aborda el nivell fonològic i es consolida el treball anterior. Això inclou aparellar sons inicials, finals i medials, identificar rimes en paraules de més de dues síl·labes, sons inicials i finals, així com la identificació de fonemes.

El següent pas es dona a cicle inicial, i els indicadors solen incloure lletrejar els sons d'una paraula, canviar un so per un altre, intercanviar la posició dels sons i eliminar o afegir un so.

5. Com adaptes les teves propostes i materials a les necessitats específiques dels infants en relació amb les dificultats del llenguatge?

Ho faig mitjançant un treball sistemàtic. Això implica ensenyar la consciència fonològica gairebé cada dia, en sessions de grup reduït d'uns vint minuts.

En el cas de la dislèxia, un trastorn neurobiològic present des del naixement, és essencial començar a treballar des de les primeres etapes. La dislèxia es diagnostica normalment a tercer de primària, quan ja s'ha completat l'aprenentatge de la lectoescriptura i es poden identificar les dificultats en la lectura.

El treball sistemàtic de la consciència fonològica és fonamental per proporcionar a aquests infants les estratègies i les bases necessàries per ajudar-los a adquirir el codi alfabètic.

6. Quins elements clau consideres que hauria de tenir la meva intervenció de consciència fonològica a I3?

A I3 els infants han d'escoltar i fer una escolta activa i analítica dels sons. Escoltar sons de l'entorn, escoltar el propi cos, escoltar onomatopeies. Escoltar i cantar. I no val cantar només amb la Damaris Gelabert posada a la pissarra digital. Així que repeteixo, cantar, cantar cançons. Perquè és essencial per la prosòdia, per l'entonació, pel ritme...

Per tant, assegurar-te que els infants tinguin accés a una varietat d'activitats que fomentin aquests aspectes, ja que és clau per al desenvolupament fonològic d'aquesta edat.

9.5. Annex 5: Descripció i desenvolupament de la intervenció

Annex 5.1. Competències

- Eix 1. Un infant que creix amb autonomia i confiança.
- Eix 2. Un infant que es comunica amb diferents llenguatges.
- Eix 3. Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat.

Competències específiques	EIX 1	EIX 2	EIX 3
1. Progressar en el coneixement i el domini del cos, en el moviment i la coordinació, adonant-se de les pròpies possibilitats, per anar desenvolupant autonomia personal i una autoimatge ajustada i positiva.	X		
2. Interpretar, comprendre i expressar missatges, emprant recursos i coneixements basats en la pròpia experiència, per avançar en la comunicació i la construcció de nous aprenentatges.		X	
3. Expressar-se de manera entenedora, personal i creativa mitjançant diferents llenguatges, explorant-ne les possibilitats i gaudint-ne, per respondre a diferents contextos comunicatius.		X	
4. Observar i reconèixer característiques de materials i elements i establir relacions entre ells, mitjançant l'experimentació i la manipulació sensorial, per avançar cap a estructures de pensament cada vegada més complexes desenvolupant habilitats de raonament matemàtic.			X

Annex 5.2. Objectius d'aprenentatge i criteris d'avaluació

Objectius d'aprenentatge	Criteris d'avaluació
1. Participar de manera activa i respectuosa en les situacions de comunicació, contribuint al diàleg i al treball en equip.	1.1. Respectar els torns de paraula en els moments d'assemblea. 1.2. Col·laborar amb els membres del grup per completar les tasques o resoldre problemes. 1.3. Expressar els desitjos i les emocions mitjançant el llenguatge oral.
2. Aplicar hàbits d'autonomia, demostrant iniciativa i esforç per superar els reptes que es presenten durant les activitats d'aprenentatge.	2.1. Participar activament en la realització de les activitats. 2.2. Mostrar iniciativa i autonomia en l'abordatge de les activitats. 2.3. Mantenir la concentració i l'atenció en les tasques assignades.
3. Desenvolupar l'escolta activa i la discriminació de sons, identificant i diferenciant els diferents sons presents en el llenguatge.	3.1. Reconèixer i repetir els patrons sonors en les activitats d'audició. 3.2. Identificar i diferenciar entre sons similars i diferents. 3.3. Desenvolupar la memòria auditiva recordant les seqüències de sons. 3.4. Demostrar coordinació motriu amb moviments relacionats amb l'escolta.
4. Reconèixer rimes mitjançant activitats lúdiques, posant en pràctica la capacitat d'identificar patrons sonors similars en paraules.	4.1. Identificar si dues paraules rimen correctament. 4.2. Reconèixer si dues paraules no rimen. 4.3. Participar activament en les cançons, les narracions i les dites com a mitjans d'aprenentatge, gaudint-ne i mostrant comprensió de la rima incorporada.
5. Afavorir la comprensió dels elements fonètics i semàntics de les paraules per introduir la consciència lèxica i entendre el seu significat i la seva funció en el llenguatge.	5.1. Ampliar el vocabulari a través de l'aprenentatge de paraules noves. 5.2. Comprendre el concepte de frase com a unitat de significat en el llenguatge. 5.3. Entendre la relació entre les paraules i la seva funció en la formació de frases. 5.4. Construir frases coherents i comprensibles. 5.5. Formar frases senzilles amb materials visuals i manipulatius. 5.6. Identificar la paraula omesa en una frase per comprendre els elements essencials de l'estructura de l'oració.

Annex 5.3. Sabers

Saber	
1	<p><i>Cos, moviment i autonomia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Exploració i reconeixement del propi cos a través dels sentits. - Iniciativa i esforç per trobar solucions a diferents situacions.
2	<p><i>Intenció i elements de la interacció comunicativa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Adquisició progressiva de nou repertori comunicatiu. - Utilització de frases cada vegada més complexes.
3	<p><i>Comunicació oral. Expressió, comprensió i diàleg</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ús progressiu de la llengua oral en situacions quotidianes per evocar i relatar fets, per expressar i comunicar idees, desigs i sentiments, com a forma d'estructurar el propi pensament. - Participació en converses per compartir descobertes, hipòtesis, desitjos, sentiments i emocions. - Discriminació auditiva i adquisició progressiva de consciència fonològica en contextos de joc i de vida quotidiana.
4	<p><i>Literatura infantil</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Interès per les converses i diàlegs sobre textos literaris que eduquin la sensibilitat i el respecte i nodreixin la imaginació i la curiositat. - Escolta activa, comprensió i reproducció de manifestacions de literatura popular (narracions, dites, endevinalles) com a font de plaer.
5	<p><i>Llenguatge i expressió musical</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Escolta activa de creacions musicals per a la discriminació, identificació i captació de la pulsació i ritmes, estructures, qualitats dels sons, melodies i harmonies, afavorint la consciència fonològica a través de l'experiència musical.
6	<p><i>Llenguatge i expressió corporal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Experimentació de les possibilitats expressives i comunicatives del propi cos en propostes individuals i grupals. - Participació i gaudi en jocs d'expressió corporal.
7	<p><i>Diàleg corporal amb l'entorn. Exploració d'objectes i materials</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Exploració sensorial i corporal per a la comprensió dels elements fonètics i semàntics del llenguatge. - Utilització de material per comprendre i representar la noció de quantitat.

Annex 5.4. Avaluació

L'avaluació de la intervenció és contínua per tal de poder observar el progrés del grup classe al llarg de les sessions. Tenint en compte les limitacions dels recursos i el temps, l'avaluació es realitza de manera global, considerant el conjunt del grup.

Els instruments d'avaluació inclouen:

- **L'observació participant** que proporciona informació valuosa sobre els progressos, les àrees de millora i les necessitats del grup en relació amb els objectius d'aprenentatge establerts.
- **Registre d'indicadors generals** per a cada sessió, els quals serveixen com a guia per avaluar el progrés del grup en relació amb els objectius establerts. Aquests indicadors també permeten fer anotacions i comentaris rellevants.

Annex 5.4.1. Observació participant

PRIMERA SESSIÓ: Data 08/04/2024

La primera sessió es desenvolupa durant el matí en gran grup, amb un total de 18 nens i nenes. La presentació de la intervenció és exitosa, ja que els infants mostren interès i ganes de començar. La familiaritat dels alumnes amb la practicant és un factor positiu, afavorint l'ambient de calma i escolta desitjat.

L'activitat inicial anomenada "Aventura auditiva amb el Patufet" ha estat ben rebuda pels infants, els quals han expressat gran entusiasme. Destaca la brevetat de l'activitat, la qual, tot i haver durat menys del previst, ha captivat l'atenció. L'absència d'imatges i la interactivitat de l'activitat han funcionat, i la utilització de melodies i frases repetitives han ajudat a retenir la història, fomentant la participació dels infants.

En la darrera activitat, "Sona o no sona", s'ha observat expectació entre els nens i nenes mentre esperaven descobrir els objectes amagats a la bossa. La dinàmica de l'activitat ha estat àgil i comprensible per a tots. Han participat en la identificació i classificació dels objectes, aportant reflexions inesperades sobre conceptes com fort i fluix. S'ha valorat positivament la capacitat dels infants per comprendre i assimilar els nous conceptes més enllà del "soroll" i el "silenci", adonant-se de les qualitats dels materials com petit, gran, tou, dur...

En resum, la primera sessió ha conclòs amb un resum dels conceptes treballats i un espai lliure per manipular i experimentar amb els objectes. Abans d'acabar, la practicant felicita els alumnes i els recorda la importància d'escoltar en el procés d'aprenentatge per a les futures sessions.

SEGONA SESSIÓ: Data 11/04/2024

Durant la segona sessió, que es realitza a la tarda i amb els infants dividits en grups, s'observen diverses dinàmiques rellevants. La divisió dels grups contribueix a crear un ambient més tranquil i concentrat, facilitant l'atenció dels infants en les activitats proposades.

Primerament, es duu a terme l'activitat d'endevinalles, que és rebuda amb entusiasme. Es fa visible la progressió en la dificultat de les endevinalles, mantenint l'interès en l'activitat, tant en un grup com en l'altre.

Seguidament, l'activitat del bingo sonor demostra ser efectiva, amb la participació activa de tots els alumnes. La dinàmica de treball en grups petits permet una atenció més individualitzada als infants amb més dificultats. Això s'observa en un infant amb vocabulari limitat que obté beneficis significatius en la millora de la comprensió i ús del vocabulari (al final de l'activitat assenyalava cada imatge i diu el seu nom).

En contrast, l'activitat "Anem a comprar" presenta més dificultats. Els infants, ja més dispersos en aquest punt de la sessió, tenen problemes per comprendre la dinàmica. La practicant adopta un paper més actiu per guiar-los i ajudar-los a mantenir-se enfocats. Utilitza la frase "*Vaig a comprar i compro...*", preguntant a cada infant, "*Recordes que havíem dit? Arròs, pa, gelat... i tu? Què vols comprar?*"

Aquest suport continu, juntament amb l'ajuda dels mateixos infants de la rotllana, que recorden les paraules dites anteriorment i animen als seus companys a afegir una nova paraula, permet acabar-la amb èxit. Aquesta activitat es revela especialment útil per seguir treballant el vocabulari, observant-se que diversos infants utilitzen paraules en castellà. La practicant recorda la traducció correcta en català i tots repeteixen la paraula, reforçant l'ús del vocabulari en llengua catalana.

En resum, la segona sessió destaca la importància de la planificació acurada de les activitats, l'adaptació dels recursos a les necessitats dels infants i la intervenció directa del docent per garantir l'èxit de les dinàmiques d'aprenentatge.

TERCERA SESSIÓ: Data 15/04/2024

La tercera sessió es desenvolupa en gran grup durant el matí.

En primer lloc, la lectura del conte amb melodia és una experiència positiva. La practicant narra destacant les rimes presents en el text, posteriorment acompanyada d'una melodia. Els infants mostren una atenció especial a la narració i la música. Aquesta activitat introdueix de manera efectiva el concepte de rima, destacant la similitud fonètica entre les paraules, una premissa important per al desenvolupament de la consciència fonològica.

La segona activitat, centrada en la presentació de les rimes a través de bosses de tela, també és exitosa. La presentació de les paraules que rimen en diferents bosses de tela captiva l'interès dels infants i estimula el seu vocabulari i curiositat. Se subratlla la importància de ressaltar el final de les paraules per facilitar la identificació de les que comparteixen sons.

Finalment, en la tercera activitat "Rimes en fil i pinça" es porta a terme una explicació prèvia amb imatges que resulta clau per a la seva comprensió. Malgrat el repte d'adaptar-se a treballar en equip, els alumnes mostren una comprensió adequada de l'activitat i responen correctament.

La presència de dues mestres a l'aula és un recurs beneficiós, ja que cada una dinamitza un grup i facilita la supervisió i el suport individualitzat. En general, els infants mostren una bona comprensió del concepte de rima i la seva capacitat per identificar paraules que comparteixen sons.

QUARTA SESSIÓ: Data 18/04/2024

La quarta sessió es desenvolupa en gran grup al matí.

Durant la lectura del conte, realitzada una setmana anterior a la festivitat de Sant Jordi, els infants recorden el concepte de rima i participen activament en la narració, demostrant una bona comprensió dels continguts treballats fins al moment.

En la segona activitat "Troba la rima" es detecta certa dificultat en la identificació de la paraula que rima en la frase entre tres imatges. Es realitza una adaptació per simplificar l'activitat, destacant la paraula que rima i reforçant el seu reconeixement a través de l'associació amb les imatges corresponents. A mesura que avança l'activitat, s'introdueix un nivell de dificultat més elevat amb èxit. Es ressalta la necessitat de repetir l'activitat amb regularitat per a una millor integració dels conceptes de rima.

Per exemple, la practicant diu la frase "Al pirata li agrada molt menjar..." i ensenya la imatge de la xocolata provocant que els infants la repeteixin en veu alta. Posteriorment, col·loca les parelles de paraules rimades a terra i al final de l'activitat es repeteixen en veu alta per acabar de reforçar els conceptes, posant especial èmfasi en la part que rima: *xocolata, pirata*.

En la darrera part de la sessió s'adapta l'activitat "El pont de la rima", substituint-la per una cançó relacionada amb el tema de la sessió. Aquesta modificació permet una major implicació dels infants, fomentant el treball en equip i la participació. La practicant procura utilitzar paraules que rimen per facilitar la identificació dels sons, reforçant la comprensió del concepte de rima de manera lúdica i participativa.

CINQUENA SESSIÓ: Data 22/04/2024

La cinquena sessió es realitza en grups reduïts a la tarda.

Durant l'activitat de la caixeta melòdica es destaca la familiaritat dels infants amb les cançons rimades i amb moviment, la qual cosa facilita la participació i el gust durant l'aprenentatge.

En l'activitat "Explorem les frases", s'opta per utilitzar bosses de tela per presentar les parts de la frase de manera visual i manipulativa. Aquesta metodologia ajuda els infants a comprendre l'estructura de les frases, desglossant-ne els elements i facilitant-ne la comprensió.

Seguidament, a l'activitat "El tren de les paraules" els infants tenen l'oportunitat de construir frases senzilles en un context de treball de col·laboració. Aquesta dinàmica resulta beneficiosa perquè cada infant pugui participar i entendre l'ordre i la construcció de les frases. La realització d'aquesta activitat en grups reduïts afavoreix la comprensió del contingut treballat.

Així doncs, en la cinquena sessió es destaca l'aprenentatge dinàmic i participatiu, en que els infants gaudeixen mentre consoliden els seus coneixements sobre l'estructura de les frases i el vocabulari.

SISENA SESSIÓ: Data 23/04/2024

La sisena sessió es realitza en gran grup durant el matí. S'inicia amb l'activitat de la caixeta melòdica i els infants tenen l'oportunitat de tornar a interactuar amb la caixa, triant i aprenent noves melodies. Durant aquesta activitat, la practicant destaca les rimes de les cançons i els nens i nenes canten i es mouen activament.

En la següent activitat, "Conta i pica", es nota una millora respecte a la sessió anterior, indicant que els infants han interioritzat els conceptes relacionats amb les parts de les frases. L'activitat comença en gran grup. S'explica el funcionament revisant les parts de les frases i utilitzant les bosses de tela i els números. Es posa èmfasi en la construcció de frases de diferents longituds segons les accions i qualitats que s'afegeixen, utilitzant les imatges per a una millor comprensió visual. Posteriorment, es divideixen en petits grups per consolidar l'aprenentatge individualitzat. Finalment, en la tercera activitat "Ritme amb so i moviment" es destaca una millora respecte a la segona sessió, on es va treballar la memòria auditiva amb l'activitat "Anem a comprar!". La introducció del moviment com a suport al so mostra ser més efectiva. Tot i les dificultats que poden sorgir amb l'addició progressiva de sons i moviments a la rotllana, la practicant ofereix suport constant proporcionant idees i recordant els sons i moviments correctes.

SETENA SESSIÓ: Data 25/04/2024

La setena sessió es desenvolupa al matí i compta amb la presència de tots els alumnes, fet que facilita l'avaluació dels aprenentatges adquirits fins al moment i permet acomiadar-se adequadament. S'inicia amb la dita de l'ametller, que desperta interès entre els infants. Aquests expressen el seu coneixement de l'arbre i la motivació per aprendre la dita repetint-la fins a assimilar-la. Tant les imatges com les ametlles, que formen part del material, captiven la seva curiositat i es manipulen amb molta atenció.

Durant la segona activitat "Compta i pica" es manifesten els progressos, ja que en la repetició de l'activitat s'observa una millora significativa. Els nens i nenes comprenen ràpidament la dinàmica i participen activament, fet que contrasta amb els primers dies en què podien cometre més errors o mostrar menys entusiasme. Ara, amb un vocabulari més ampli i una millor comprensió de l'estructura de les frases, es comprometen més en la tasca. L'activitat també evidencia el coneixement dels números, perquè mostren habilitat per comptar i triar correctament la grafia. S'observa una millora en el treball en equip, ja que, tot i ajudar-se entre ells respecten els torns i els materials dels companys. D'aquesta manera, es constata que han adquirit consciència lèxica i han millorat tant en actitud com en aptituds al llarg de les sessions.

El joc del silenci s'enllaça amb l'activitat anterior, i s'aprofita per ensenyar als infants la diferència entre paraules essencials i paraules opcionals en una frase. Els alumnes assimilen la dinàmica d'estar en silenci quan la practicant deixa la targeta sobre la imatge, i fins i tot expressen el desig de ser ells mateixos qui la col·loquin. Per tant, s'ajusta lleugerament l'activitat oferint-los l'oportunitat de triar quina paraula de la frase desitgen ometre.

Com a sorpresa final es recupera la caixeta melòdica, la qual genera entusiasme i permet cantar conjuntament noves cançons. Aquesta és una recompensa pel seu esforç i interès mostrats durant totes les sessions. La intervenció finalitza amb l'acomiadament de la caixeta i de la practicant. Els infants expressen gran satisfacció i sentiment d'haver après durant el procés.

Annex 5.4.2. Registre d'indicadors generals

PRIMERA SESSIÓ			
	ASSOLIT	EN PROCÉS	NO ASSOLIT
Participen activament en les activitats de jocs d'escolta.	X		
Reaccionen a les paraules específiques durant la narració del conte del Patufet.	X		
Segueixen les instruccions donades durant les activitats.	X		
Participen en la classificació dels objectes segons si sonen o no.	X		
Mostren comprensió dels conceptes de soroll i silenci durant l'activitat.	X		

SEGONA SESSIÓ			
	ASSOLIT	EN PROCÉS	NO ASSOLIT
Progressen en la resolució d'endevinalles al llarg de l'activitat.	X		
Relacionen els sons amb les imatges corresponents en una graella de bingo sonor.	X		
Mostren concentració auditiva per identificar i emparellar sons.	X		
Afegeixen elements a una frase de manera ordenada i coherent.		X	
Segueixen instruccions verbals simples.		X	

TERCERA SESSIÓ			
	ASSOLIT	EN PROCÉS	NO ASSOLIT
Participen activament durant la narració del conte "M'adormo dins la sabata".	X		
Mostren interès i atenció en la combinació de música, lectura i il·lustracions.	X		
Observen, escolten i participen en la identificació dels patrons sonors a través d'imatges.	X		
Reconeixen les similituds sonores entre les imatges que rimen.		X	
Treballen en equip per seleccionar les imatges que rimen i deixar de banda les que no ho fan.		X	

QUARTA SESSIÓ			
	ASSOLIT	EN PROCÉS	NO ASSOLIT
Participen durant la narració del conte "Sant Jordi, la princesa i el drac".	X		
Comprenen el contingut del conte i les frases rimades.	X		
Demostren capacitat per construir frases a partir de les il·lustracions del conte.	X		
Omplen el final de frases incompletes utilitzant imatges que representen rimes.		X	
Col·laboren en la presa de decisions conjuntes per triar les paraules que completen les rimes.		X	
Identifiquen i diferencien si dues paraules rimen o no.		X	

CINQUENA SESSIÓ			
	ASSOLIT	EN PROCÉS	NO ASSOLIT
Mostren interès en aprendre les cançons i jocs de mans.	X		
Recorden i reproduïxen les cançons de forma col·lectiva.	X		
Comprenen com es construeixen les frases utilitzant imatges.	X		
Mostren creativitat en la creació de frases simples a partir de les imatges proporcionades.	X		
Col·laboren en la construcció de frases i en la visualització de la seva estructura amb rectangles de cartó.		X	

SISENA SESSIÓ			
	ASSOLIT	EN PROCÉS	NO ASSOLIT
Mostren interès en aprendre les cançons i jocs de mans.	X		
Recorden i reproduïxen les cançons de forma col·lectiva.	X		
Compten i piquen de mans les paraules de les frases senzilles.	X		
Relacionen el nombre oral amb la seva representació escrita.	X		
Mostren coordinació motriu durant les activitats de ritme i moviment.	X		
Retenen i reproduïxen seqüències de sons i moviments.		X	

SETENA SESSIÓ			
	ASSOLIT	EN PROCÉS	NO ASSOLIT
Demostren atenció auditiva en seguir el ritme i la rima de la dita presentada.	X		
Participen activament en la recitació de la dita de manera rítmica.	X		
Compten i piquen de mans les paraules de les frases senzilles.	X		
Relacionen el nombre oral amb la seva representació escrita.	X		
Identifiquen la paraula omesa en la frase presentada.	X		

ALTRES OBSERVACIONS:

Annex 5.5. Atenció a la diversitat

Annex 5.5.1. Mesures i suports universals

1. **Seqüència temporal:** S'estableix una seqüència temporal clara i visual de les activitats planificades, que es comparteix amb els infants abans de començar la sessió per ajudar-los a comprendre i anticipar què faran.
2. **Suport visual:** Es fan servir imatges plastificades i targetes amb pictogrames per reforçar la comprensió de les instruccions i facilitar la comunicació amb els infants, especialment amb aquells que tinguin dificultats en la comprensió verbal.
3. **Modelatge lingüístic:** La mestra actua com a model de pronunciació dels fonemes i paraules durant les activitats, fomentant la reproducció precisa dels sons.
4. **Accés a materials variats:** Es garanteix l'accés a materials que s'adaptin a les capacitats i necessitats individuals en cada activitat.
5. **Flexibilitat en les sessions:** Les sessions són flexibles en el ritme i la durada per assegurar que tots els nens i nenes processen el contingut i participen activament.
6. **Ambient tranquil:** Es crea un ambient propici per al relaxament i l'escolta activa, amb una il·luminació adequada per promoure la concentració i el benestar.

Annex 5.5.2. Mesures i suports addicionals o intensius

Alumne/a	Mesura i suport addicional o intensiu
Dos infants amb retard en el desenvolupament i dificultats en el llenguatge	<ul style="list-style-type: none"> - Suport de la mestra de SIEI. - Recurs dels pictogrames per afavorir la comprensió i la comunicació. - Suport emocional i social. - Comunicació amb frases simples i adaptació del vocabulari.

9.6. Annex 6: Imatges dels materials de la intervenció

- Sessió 1: Sona o no sona?

- Sessió 2: Quin animal soc?/ Bingo sonor

- **Sessió 3:** Rimes i melodies/ Descubrim les rimes a través d'imatges/
Rimes en fil i pinça

- **Sessió 4:** Caixeta melòdica/ Explorem les frases/ El tren de les paraules

- Sessió 5: Un conte rimat per Sant Jordi/ Troba la rima

- Sessió 6: Caixeta melòdica/ Compta i pica

- Sessió 7: Aprenem la dita de la flor de l'ametller/ Compta i pica/
El joc del silenci

9.7. Annex 7: Imatges de la intervenció

Rimes i melodies; Descubrim les rimes a través d'imatges

Caixeta melòdica; Explorem les frases; El tren de les paraules

Caixeta melòdica; ritme amb so i moviment; compta i pica

Aprenem la dita de la flor de l'ametller;
Tancament de la última sessió amb la caixeta melòdica

